ОЛМАЛИҚ ХИМИЯ ЗАВОДИ ҚУРИЛИШИ-ЗАРБДОР ФРОНТ

ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Олмалиқ химия заводи қурилишини жадаллаштириш тўғрисидаги қароридан сўнг кўпгина ишлар қилинди. Республикамизнинг янги химия гиганти анча қад кўтариб қолди. Корхона қурилиши кундан-кунга тезлатилмоқда. Юзлаб бунёдкорлар ўз зиммаларига олган топшириқларни муваффақиятли адо этишяпти, смена нормаларини мунтазам ортиғи билан бажармоқдалар. Суратда: завод қурилиши пешқадамларидан бири аппаратчи ўртоқ Озод Ниёзов.

Тўйтепадаги металл-конструкциялари заводининг пешқадамлари республикамизнинг янги химия гиганти — Олмалиқ химия заводи қурилишига кўплаб маҳсулотлар етказиб бермоқдалар. Суратда: М. Тожиев (чапда) ва Ким Гера ўртоқлар янги жўнатилаётган маҳсулотларни кўздан кечиришяпти.

А. Тўраев фотоси.

Қиш тобора забтига олаётганига қарамай, Олмалиқ химия заводи бунёдкорлари иш суръати ва сифатини асло бўшаштирмаётирлар. Бу ерда меҳнат қилаётган кўплаб электр пайвандчилар ва монтажчилар, бетончилар ва дурадгорлар, қўйингчи турли касб эгалари катта ғайрат-матонат кўрсатмоқдалар. Химия корхонаси қучоғида маҳсулот ва материаллар сақланадиган бинолар қурилиши ҳам жадал олиб борилмоқда. Суратда: фосфат омбори қурилишида.

А. Абалян фотолари.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 35 (4026). | Чоршанба, 19 февраль 1969 йил. | Баҳоси 2 тийин.

МАРДЛАР МАЙДОНДА

Олмалиқда қурилаётган улкан химия объектининг иккинчи қурилиш участкасидамиз. Бунёдкорлар компрессор станцияси, тайёр маҳсулотлар омбори, учта сув насоси станциялари қурилишини жадал суръатда олиб боришмоқда. Тайёр маҳсулотлар омборининг пойдевори қурилиши тугалланиб, деворлари кўтарилмоқда.

Компрессор станциясида ҳам пойдевор қурилиши тугалланай, деб қолди. Бу ерда пайвандлаш ишлари ҳам бошлаб юборилган. Участкада тажрибали бинокор Федор Жигало прораблик қилмоқда. У Олмалиқдаги мис бойитиш фабрикаси қурилишида катта тажриба орттирган эди.

— Завод қурилишига кўплар қатори мен ҳам ўз ҳиссамни қўшаётганим билан ниҳоятда бахтиёрман, — дейди у биз билан суҳбатда, — заводни ўз муддатида битказиб, ишга тушириш учун астойдил меҳнат қиламиз, бор имкониятлардан фойдаланамиз.

Дурадгор ва ғишт терувчиларнинг қўли-қўлига тегмайди. Ахир, биргина 2-қурилиш бошқармаси бунёдкорлари олдида қанчадан-қанча вазифалар турибди! Биринчи навбатда тайёр маҳсулотлар омбори қурилиши тугалланади, усти азофанер билан ёпилади. Иссиқлик ва материаллар ўтказиш эстакадаси ҳам қисқа муддатда фойдаланишга топширилади. Шундан кейин конденсатор учун насос станцияси, маданий-маиший хизмат кўрсатиш бинолари, 2 та «Роҳат» павильони ва 120 кишига мўлжалланган ошхона бинолари қурилиши керак.

Бунёдкорлар янги йилнинг дастлабки икки ойи топшириғини ортиғи билан адо этиб, область ижроия комитети ва облсовпроф Кўчма қизил байроғини яна ўз қўлларида олиб қолдилар. Виктор Порошин, Михаил Садохин, Владимир Рубцов каби азаматлар кунлик нормани 115—120 процентдан адо этишмоқда. З. Гимаев бошчилигидаги коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари ҳам бўш келишмаяпти. Қ. Азимов, Я. Никоноровлар қаторига ёш бинокор Виктор Леонтьев ҳам зарбдор бўлиб қўшилди.

Ютуқлар қувонарли. Аммо, қурувчилар қўлини боғлаётган баъзи етишмовчиликлар ҳам йўқ эмас. Масалан, 93-«Стальмонтаж» тресги, 1-механизациялашган қурилиш бошқармаси қурувчиларга кенг кўламда иш фронти яратиб беришлари керак. Афсуски, юқоридаги ташкилотларнинг раҳбарлари бу ишга кам эътибор бермоқдалар.

Объектда кабель танқислиги ҳам сезилмоқда. Бундан ташқари, Тўйтепа металл конструкциялари заводи коллективи олган мажбуриятига яраша иш тутмаяпти. Маҳсулотлар ўз вақтида комплект ҳолда етказиб берилмаяпти.

Республикамизнинг янги, улкан химия гиганти қурилиши — умумхалк иши. Топшириқларни график бўйича тўла адо этишни таъминлаш объектга ҳар бир бириктилган ташкилот, корхона, қурувчининг муқаддас ва шарафли бурчидир.

Ю. ҲАМРОЕВ,
М. АБДУРАҲМОНОВ.

САБЗАВОТКОРЛАР РЕЖАСИ

КАЛИНИН РАЙОНИДАГИ ЛЕНИН НОМЛИ КОЛХОЗ БУ ЙИЛГИ ҚИШ ШАРОИТИДА ПАРНИК ИШЛАРИНИ ҚАНДАЙ ТАШКИЛ ЭТМОҚДА?

Экономист Қаюмхўжа Абдусаломовнинг иши зиқ, тез-тез чўт қоқарди. Кейин қандайдир рақамларни эҳтиётлик билан оқ қоғозга ёзарди. Кейин бизга рақамларнинг мазмунини тушунтириб берди.

— Ҳозир, — деди у, — идорада ҳам, далада ҳам, парник хўжалигимизда ҳам иш тиғиз. Деҳқонларимиз кўклам экиш кампаниясини бекам-кўст кутиб олиш иштиёқидалар.

Колхоз правлениеси бундай масъулиятли ишнинг уддасидан чиқиш учун сабзавотчиликда барча куч ва резервлардан кўпроқ фойдаланиш чораларини кўрмоқда. Бизда бригада, участка, звенолар ишчан, тажрибали деҳқонлар ҳисобига мустаҳкамланди. Шу билан бирга уларнинг вазифалари конкрет кўрсатиб берилди. Бу йил сабзавоткорларимиз аввалги йилларга нисбатан янада кўпроқ ғайрат кўрсатиб ишлашлари, айниқса республикамиз пойтахти аҳолисига эртаги сабзавот, полиз экинлари маҳсулотлари етиштириб бериш учун курашишлари лозим. Шундай экан, **парник хўжаликларида ишлаётган ҳар бир киши ўтган йилга нисбатан иш унумдорлигини 1,5—2 баробарга кўтариши зарур.**

Бу йилги қиш шароитида парникларда маҳсулот етиштириш, кўчат ўстириш анча оғир бўлди. Лекин бундан сабзавоткорлар чўчимадилар. Қийинчиликларни енгиб кундан-кунга парниклардаги кўчатни соғлом сақлаш, уларни кун исиши билан ўтказишга қизғин тайёргарлик кўряптилар.

Албатта бу етарли эмас. Қишнинг чўзилиб кетиши бу соҳадаги ишларни уддабурронлик билан олиб боришни талаб қилади. Ҳамма куч ва эътибор кўп маҳсулот етиштиришга қаратиляпти. Шуни ҳисобга олиб, колхозимизда плёнка остида ҳосил етиштирадиган хўжалик ҳисобида 2 та звено ташкил этилди. Бунга Фахриддин Нажмиддинов, Адҳам Толипов ўртоқлар бошлиқ қилиб тайинландилар.

— Буларнинг иккаласи ҳам деҳқончилик касбини миридан-сиригача ўрганиб олган тажрибали кишилардир. Улар қарийб 20 йилдан бери сабзавотчилик билан шуғулланишади. Ҳар йили ҳам баракали хирмон кўтаришади. Бу йил ҳам улар ҳар қандай оби-ҳаво шароитида мўл ҳосил етиштириб берамиз, дейишмоқда. Яхшиси, шу звенoларнинг ишлари ҳақида гапириб бера қолай.

Экономист шу сўзларни айтиб, ҳалиги рақамлар билан тўлган қоғозга кўз югуртира бошлади. (Экономист бу ҳисоб китобларни тугатгач, ўз вақтида звено аъзолари олдида ҳам суҳбат ўтказиб, вазифаларни бирма-бир айтиб берган экан).

— Ўртоқ Нажмиддинов бошлиқ звено аъзолари,—деди у,— бу йил икки гектар ердаги плёнкалар остига бодринг экишга қизғин тайёргарлик кўряпти. Улар шу майдондан 28 тонна ҳосил топширишга аҳд қилишган. Ҳисоблаб чиқдик. Бунга кетадиган сарф-харажатнинг ҳаммаси 5466 сўмни ташкил қилди. Келадиган даромад 11870 сўм. Шунда звено аъзолари бодрингдан 6500 сўм соф фойда оладилар.

Экономистнинг ҳикоясига қараганда, маҳсулотнинг кўп етиштирилиши колхозга ҳам, колхозчига ҳам ҳар томонлама фойда. Ердан фойдаланиш янада яхшиланади. Ўтган йилдаги тажрибалар плёнкалар остида сабзавот етиштириш ниҳоятда арзонга тушаётганлигини кўрсатди. Шунинг учун бу ерда плёнкалар ёрдами билан бодринг етиштиришга бу йил айниқса кўпроқ эътибор беряляпти. 28 тонна бодринг етиштиришга кетадиган харажат унчалик кўп эмас: 80 сўмлик уруғ, 58 сўмлик минерал ўғит, 18 сўмлик маҳаллий ўғит, 28 сўмлик ёнилғи, 900 сўмлик плёнка, 200 сўмлик плёнкалар тагига қўйиладиган сим арматурасидан тайёрланган ишком. Шунингдек, бошқа хўжалик ишлари учун бор-йўғи 400 сўм сарф бўларкан.

Звенодаги ишлар беш ойга мўлжалланган. Ҳар бир звено аъзосининг ойлик иш ҳақи 100 сўм қилиб белгиланди. Икки звенода 8 киши ишлайди. Улар 4 гектар ерда деҳқончилик қилиб, хўжаликка 23 минг 740 сўм даромад келтириш учун курашмоқда. Звено аъзосининг етиштирадиган маҳсулоти ҳам чакки бўлмайди. 2967 сўмга тўғри келади. Шундай экан, ҳар бир киши колхозга 1600 сўмдан соф фойда келтиради.

Звено аъзолари планларини бажарса, уларнинг иш ҳақи 10 процентга кўпаяди. Ортиқча топширилган маҳсулотнинг 50 проценти звено аъзоларининг иш ҳақига қўшимча ёзилади. Шундай қилиб, ҳар бир кундан тўғри, самарали фойдаланиб, ҳосил тез ва кўп етиштириб берилса, сабзавоткорнинг ўртача ойлик иш ҳақи 260 сўмга тўғри келади.

Бу фактлар колхозининг яқинда бўлган ҳисобот сайлов йиғилишида ҳам тилга олинди. Деҳқонлар бирин-кетин сўзга чиқиб, бу тадбирни тўла қувватладилар ва уни бажариш учун курашамиз дедилар. Ҳозир колхозчилар сўзларига амал қилган ҳолда ишлаяптилар. Буни ўртоқ Ғулом Жуйбеков бошлиқ бригада аъзолари иши мисолида ҳам кўриш мумкин. Илғорлар тажрибасидан ўрганилиб, 22 гектар ер эртаги экинга тайёрлаб қўйилди.

Колхознинг бошқа участка ва бригадаларида ҳам сабзавот майдонларини кенгайтириш, деҳқончилик маданиятини ошириш юзасидан талайгина ишлар амалга оширилиб қўйилди. Ўтган йилга нисбатан 650 тонна кўп, яъни 11 минг тонна маҳсулот етиштириш учун кураш хўжаликда қизғин тус олди.

М. ҒОЗИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

Тошкент ГРЭСи энергетиклари В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, ажойиб ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Суратда: энергоблок машинисти Йўлдош Муслимов иш устида. У меҳнатда ҳамма энергетикларга намуна бўлмоқда.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

МЕХАНИЗАТОРЛАР СЕМИНАРИ

«Октябрь X йиллиги» дам олиш уйида механизаторлар семинари учинчи потокининг якунловчи машғулоти бўлиб ўтди. Машғулотни область ижроия комитетининг раиси **Э. Т. Шайхов** очди.

Комплекс механизациялашган звеноларнинг бошлиқлари, тракторчилар ўз иш тажрибаларини бир-бирлари билан ўртоқлашдилар, бу йил қандай ишлар қилажакларини, пахта ҳосилдорлигини ошириш учун нималарга эътибор бержакларини тўғрисида гапириб бердилар. Областимиз колхоз ва совхозларидаги илғор механизаторларнинг ташаббуси билан беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш ва доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақа тобора кенгроқ авж олдирилмоқда.

Семинарнинг якунловчи машғулотида сўзга чиққан ўртоқлар айниқса қишлоқ хўжалиги техникаси ремонтини ниҳоятда сифатли ўтказишга ҳамманинг эътиборини қаратдилар. Чунки бу йилги шароитда кўкламги дала ишларини қисқа муддатда кўнгилдагидек қилиб бажариш энг биринчи галдаги вазифадир. Бу вазифа қудратли техника кучи билан бажарилади.

Семинарда Ўзбекистон КП область комитетининг биринчи секретари **М. А. Абдураззоқов** нутқ сўзлади.

● 16 МАРТ-МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРГА САЙЛОВЛАР КУНИ
● НОМЗОДЛАРНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ЯКДИЛЛИК БИЛАН

«Узбексельмаш» заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг сайловолди йиғилишлари кўтаринки руҳ билан ўтди. Заводнинг аҳил коллективи бу йиғинда энг яхши касбдош дўстларни шаҳар ва район Советлари депутатлигига номзод қилиб кўрсатишди.

Пойтахт машинасозлари завод директори Носир Раҳимович Мирзараҳимов, механика лабораториясининг оператори Дуся Нурматова ўртоқлар номзодини шаҳар Совети депутатлигига кўрсатишди.

Механика лабораториясининг ишчан ва аҳил коллективи Ленин орденли ишчи Дуся Нурматованинг номини ҳурмат билан тилга олишади. Нурматованинг заводга келганига қарийб чорак аср бўлди. У дастлаб токарлик касбини ўрганди, мана йигирма йилдирки, механика лабораториясида операторлик вазифасини сидқидилдан бажариб келмоқда. Коммунист Дуся Нурматова ўзига топширилган ҳар бир ишни кўнгилдагидек бажаради. Коллектив уни бир неча бор район Совети депутатлигига сайлаган эди. Ўтган сайловда эса у шаҳар Совети депутатлигига сайланди.

Машинасозлар Киров район Совети депутатлигига шунингдек коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи, беш йиллик планни ортиғи билан бажаришнинг ташаббускорларидан бири бўлган коммунист Ғулом Холматов, ОТК контролери, ишлаб чиқариш илғори Нина Михайловна Миришниченко, коммунистик меҳнат бригадаси номи учун курашаётган коллектив аъзоси, слесарь Шоюнус Шомансуров, 4-цех ишчиси, завод комсомол комитетининг аъзоси Шаҳодат Ҳақназарова, ОТК контроли, актив жамоатчи Антонина Григорьевна Белоусова, завод партия комитетининг секретари Станислав Александрович Свистунов, 11-цех ишчиси, ишлаб чиқариш илғори ва жамоатчи Панаётис Христос Шопис ҳамда ОТК контролери Надежда Борисовна Коновалова ўртоқларнинг ҳам номзодларини кўрсатишди.

А. БОРОДИН.

ГАВЖУМ ЖОЙЛАР

Маҳаллий Советларга бўладиган сайловларни намунали ўтказиш учун пойтахтимизнинг Куйбишев районида тайёргарлик қизғин. Райондаги мавжуд 51 агитпунктда 800 га яқин агитатор ҳамда сиёсий ахборотчи сайловчилар ўртасида тушунтириш ишлари олиб бормоқда.

Маълумки, район территорияси йилдан-йилга кенгайиб боряпти. Янги кўчалар, массивлар пайдо бўляпти. Аҳолининг сони ҳам ўсиб бормоқда. Шунинг учун бу йилги сайловда қўшимча 6 та агитпункт ташкил этилди.

Агитпунктлар учун қулай катта хоналар ажратиб берилган. Улар ҳар хил плакатлар, шиорлар билан безатилган, замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган.

Агитаторларга бириктилган участкалар рўйхати ҳамда агитпунктнинг иш плани, ўтказиладиган лекция, суҳбат, учрашувлар ва кечаларнинг жадвали ҳам кўринарли жойга осиб қўйилган.

«Ташавтомаш» заводи, Олий партия мактаби, консерватория, Композиторлар союзи, шарқшунослик институти биноларидаги, 187, 190 ва 191-мактаблардаги агитпунктларда сайловга тайёргарлик яхши кетяпти.

Район партия комитети агитпункт мудирлари, уларнинг ўринбосарлари ва агитаторлар учун семинарлар уюштиряпти.

З. АХТЯМОВА.

ХАЛҚ ИШОНЧИ

Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг «Коммунизм» участкасида колхозчиларнинг сайловолди йиғилишлари бўлиб ўтди. Зўр активлик ва уюшқоқлик билан ўтган бу йиғинда колхоз аъзолари район ижроия комитетининг раиси Эркин Икромовнинг номзодини область Совети депутатлигига бир овоздан тавсия этишди.

Йиғилишда сўзга чиққан 18-ўрта мактаб ўқитувчиси Д. Алашбоев, участка устахонасининг мудири Ғ. Пирматов ўртоқлар ўртоқ Икромовнинг халқ вакили сифатида ўтган сайловдан бери қилган намунали ишлари тўғрисида гапириб, колхозчиларни яна бир бор Икромов учун овоз беришга чақиришди.

И. ХОЛТУРСУНОВ.

ЧОРВАЧИЛИК ФОЙДА КЕЛТИРМОҚДА

БУКА, («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). «Ленин йўли» колхозининг аъзолари партиямиз XXIII съезди қарорларини изчиллик билан бажариш учун барча имкониятларни ишга соляптилар. Бу ерда пахтачилик билан бир қаторда чорвачилик ҳам тобора юксалмоқда.

Буни беш йилликнинг учинчи йили якунларидан ҳам кўриш мумкин. Пахтакорлар билан чорвадорлар социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдирдилар. Чорвачиликда ҳам илғорлар тажрибасидан самарали фойдаланилди. Бўрдоқичилик ривожланди. Чорва моллар боқуви яхшиланди. Энг яхши семирган, торозибосар моллар гўштга топширилиши сабабли йиллик план муддатидан олдин муваффақиятли адо этилди.

Хўжаликда сут булоғини кўпайтириш соҳасида ҳам мақтарли ишлар қилинди. Кўплаб чорва озуқаси жамғарилди. Хашаклардан рационал фойдаланилиши сабабли нобудгарчиликка йўл қўйилмаяпти. Маҳсулотнинг таннархи тобора арзонлашяпти. Бир йилнинг ўзида чорвадорлар сермой сут сотганликлари сабабли кўплаб фойда олдилар. Ўтган йили колхоз 35 тонна семиз гўшт топширган эди. Бунинг эвазига эса қўшимча 1920 сўм даромад қилинди.

Чорвачиликни сердаромад, нуқул фойда келтирадиган соҳага айлантиришда Анорхон Усмонова, Тамара Тузина, Зоя Веселая, Галя Миронова каби тажрибали чорвадорларнинг ҳиссаси катта бўлмоқда. Чорва қишлови намунали ўтяпти. Давлатга маҳсулот топшириш тўхтовсиз давом эттирилмоқда. Колхозчилар қисқа кун ичида 25 тонна гўшт топшириб, уч ойлик планни 2,5 баравар қилиб бажаришга муваффақ бўлдилар.

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ЛЕНИН ИШЧИЛАР СИНФИ ВА КОММУНИСТЛАР ПАРТИЯСИНИНГ ТАРИХИЙ ВАЗИФАСИ ТЎҒРИСИДА

НАЗАРИЙ МАСАЛАЛАР

Ҳозирги замоннинг синфий курашларида ишчилар синфи ва пролетар партияси ҳақидаги марксча-ленинча таълимот ўзининг бутун буюклиги ва тарихан ҳаққонийлиги билан намоён бўлмоқда.

Маркс таълимотида асосий нарса — бу социалистик жамиятни яратувчи пролетариатнинг жаҳоншумул-тарихий ролини тушунтириб беришдир, деб ёзган эди Ленин. Ишчилар синфи ва унинг авангарди — коммунистлар партиясининг жаҳоншумул тарихий ролини назарий асослаш — марксизм-ленинизмнинг етакчи идеясидир, ижтимоий воқеликлар ва жараёнларга нисбатан изчил синфий нуқтаи назарнинг ифодасидир. Унга сектантларча чекланиш ва шунингдек оппортунистик ғализлик бутунлай ётдир.

Синфий кураш ва пролетариат диктатураси тажрибаси, социализм практикаси ишчилар синфи ва марксчи-ленинчи партиялар инсониятнинг порлоқ келажаги учун курашда бутун прогрессив кишиликнинг авангарди сифатида иш кўришини кўрсатди.

1.

Ҳозирги давр ишчилар синфини жаҳоншумул-тарихий ўзгаришлар марказига қўйиб, меҳнаткашлар оммасини ўз кетидан курашга бошлаб боришга қобил бўлган синфгина тарихий ғалабага эриша олади, деган ленинча фикрни тўла-тўкис тасдиқлади. Улуғ Октябрь социалистик революцияси ва СССР да социализм қурилиши, жаҳон социализм системасининг ташкил топиши, меҳнат ва капитал ўртасидаги улкан кураш, мустамлака империяларининг емирилиши ва миллий-озодлик революциялари ғалабаси асримизнинг энг муҳим воқеалари сифатида ишчилар синфининг революцион биографиясига ёзилди.

Империализмнинг революцион курашнинг умумий фронтини ва даставвал социализм мамлакатларини заифлаштиришга қаратилган стратегик мўлжалларида ишчилар синфи ва социалистик жамиятнинг раҳбар кучи бўлган марксчи-ленинчи партияга идеологик қарши ҳужум планлари алоҳида ўрин эгаллаётганлиги бежиз эмас. Коммунистик партияга ҳужум қилиш билан айни вақтда бизнинг синфий душманимиз ишчилар синфига ҳужум қилади, социализмга ҳужум қилади.

Ишчилар синфи ва коммунистик партияларга қарши курашда империалистик реакция ҳамма кўринишдаги оппортунистларнинг, майда буржуа концепциялари тақлидчилари ва ҳар хил турдаги ультрареволюционерларнинг антимарксистик фаолиятидан кенг фойдаланади.

Маълумки, Чехословакиядаги ўнг кучлар социализмнинг асосий принципларига қарши ўз ҳужумларини ишчилар синфига ҳамла қилишдан бошладилар. Улар ишчилар синфини моддий манфаатлар ва жузъий эҳтиёжлар асири бўлган, фақатгина «консерватизм резерви» бўлишга лойиқ нотанқидий омма, деб эълон қилдилар. Хитойдаги «маданий революция» илҳомчилари ҳам даставвал «штабларга қарши», яъни ишчилар синфининг революцион ташкилотларига қарата ўт очдилар. Ўзининг социал-сиёсий мазмунига кўра бундай чиқишлар майда буржуа реакциясидир (унга «сўл» иборалар ва социализмга даъвогарлик хос бир нарсадир).

Ўнг ва «сўл» оппортунистик концепциялар ўз терминлари бўйича қанчалар хилма-хил бўлмасин, амалда уларнинг сиёсий моҳияти ишчилар синфи ва унинг партиясининг раҳбарлик ролини инкор қилишдан иборатдир.

Шуни таъкидлаш кераки, марксистларни «пролетариатни илоҳийлаштириш»да айблаш социализмнинг майда буржуа танқидчиларига ҳамиша хос бўлиб келган. Маркс ва Энгельс «Муқаддас оилачилик» деган асарларида ана шундай қарашлар устидан кулиб уқтирган эдиларки, агар социалист ёзувчилар пролетариатнинг жаҳоншумул тарихий ролини тан олган бўлсалар, бу «танқидий танқид» бизни ишонтирмоқчи бўлганидек, бу улар пролетарларни худолар деб ҳисоблаётганликларидан келиб чиққан фикр эмас зинҳор. Гап шундаки, деб таъкидлаган эдилар Маркс ва Энгельс, пролетариат аслида ўзи шундай ва у ўзининг ана шу мавжудлигига биноан тарихий ролни бажаришга мажбур бўлади. Ишчилар синфининг мақсади, тарихий иши энг аниқ ва муқаррар равишда унинг хусусий ҳаётий ҳолати ҳамда шунингдек ҳозирги жамиятнинг бутун ташкилотлари мазмунидан келиб чиқади.

Ленин ишчилар синфининг раҳбарлик роли социализмнинг ҳал қилувчи принципидир, деб бир неча бор таъкидлаган эди. У ижтимоий тараққиёт асосида ётувчи энг чуқур факторлар билан изоҳланади. Бу факторлар фан ва техникадаги революцион тўнтаришлар, социал-иқтисодий муносабатлардаги ўзгаришлар, ижтимоий психология ва ахлоқдаги силжишлардан иборатдир. Социалистик жамият қурилишининг умумий қонуниятларига қатъий ва изчил амал қилгандагина, биринчи навбатда ишчилар синфи ва унинг авангарди — марксчи-ленинчи партиянинг раҳбарлик ролини мустаҳкамлай боргибгина социализм ва коммунизм қуриш йўлидан олға бориш мумкин.

Социалистик жамиятда ишчилар синфининг раҳбарлик роли гўё деҳқонлар ва зиёлиларнинг манфаатларини камситишга олиб келади, деган фикр ҳозирги замон буржуа пропагандасининг яхши кўрган тезисидир. Бу тезисни марксизм-ленинизмнинг ревизионист танқидчилари ҳам маъқуллайдилар. Бизнинг ғоявий душманларимиз социалистик жамиятдаги турли социал группаларни ва айниқса зиёлиларни ишчилар синфига қарама-қарши қилиб қўйиш учун қўлларидан келган барча ишларни қилмоқдалар. Улар бу йўлда туҳмат ва мунофиқлик, илмий-техника тараққиёти ва ижод эркинлигини пеш қилиш, иззат-нафс ва машҳурликни ўртага солиш кабилардан фойдаланмоқдалар. Бу ўринда яхши ташкил этилган империализм пропагандистлари ва разведка марказлари программаси билан иш кўраётган кампания ҳақида гап бораётганлигини кўрмаслик мумкин эмас.

Социализмнинг амалий тажрибаси буржуазия идеологларининг ишчилар синфи тўғрисидаги туҳматдан иборат уйдирмаларини остин-устин қилиб ташлайди. Тарихнинг турли босқичларида ҳукмронлик қилган барча синфларга қарама-қарши равишда пролетариат шундай ягона синфки, унинг ҳаракатларида ўз манфаатига ўралиб қолиш ва тор манфаатлар доираси йўқ ва бўлган эмас.

Инсоният ўзининг жасурлиги ва фидокорлиги, ўз ижтимоий бурчини англаши, меҳнаткаш халқ фаровонлиги ва манфаатлари йўлида садоқат билан хизмат қилиши жиҳатидан пролетариатга тенглаша оладиган синфни кўрган эмас. Тарихда ҳокимият тепасига келиб, ўзининг бутун сиёсий куч-қудратини халқ оммасини социал ва маънавий жиҳатдан озод қилишга, янги жамиятнинг актив қурувчилари бўлишга қобил бўлган барча социал табақа ва группаларни уйғониш ҳамда ижодий кучларининг ривожланишига йўналтирган синф тарихда бўлган эмас.

Мамлакатимизнинг меҳнаткаш деҳқонлари ишчилар синфи билан иттифоқда бўлиш туфайлигина социализм йўлига чиқиб олдилар, асрий қолоқликка барҳам бердилар, «қишлоқ ҳаётининг ярамас иллатлари»дан қутилдилар. Деҳқонларнинг социал табиати ва психологияси ҳам ўзгарди, уларнинг маданий-маориф даражаси юксалди. Ишчилар синфи билан иттифоқда бўлиш меҳнаткаш зиёлиларга ўз ижодий имкониятларини максимал даражада ишга солиш, фаннинг олижаноб мақсадларини замонамизнинг илғор ғоялари билан қўшиш, билимнинг, фан ва санъатнинг бутун куч-имкониятларини меҳнаткашлар фаровонлиги йўлида хизмат қилдириш имконини берди.

Совет жамиятининг ўсиб бораётган социал бир хиллиги шу билан изоҳланадики, унда КПСС сиёсатини муваффақиятли амалга оширишни таъминлаётган ишчилар синфи авангард мавқеларни эгаллаган. Бу мавқеларнинг кучи шундаки, улар жамиятимиздаги қолган барча социал группаларнинг туб манфаатларини ифодалайдилар, уларнинг манфаатларини бирлаштириб, халқнинг ижодий куч-ғайратини умумий мақсадларга эришишга сафарбар этади.

Ишчилар синфининг маънавий-сиёсий, ғоявий-ахлоқий, социал-психологик белгилари ва сифатлари, унинг революцион традициялари, тарихий тажрибаси ва ташкилоти, синфий онгнинг равшанлиги, меҳнатга ва ҳаётга муносабати барча меҳнаткашларнинг мулкига айланмоқда. Жамиятимиз социалистик тараққиётининг энг муҳим белгиси, социализм етуклигининг кўрсаткичи ҳам худди мана шундадир.

Янги жамият қурилишининг кенгайиб бориши ва илмий-техника революциясининг чуқурлашувига кўра СССР ҳамда бошқа социалистик мамлакатлар ишчилар синфида ҳам муҳим ўзгаришлар рўй бераётир. Масалан, Совет Иттифоқида бутун халқ хўжалигида ишчилар сони 1928 йилга таққосланганда 6,8 марта ўсиб, 1967 йилда 57,6 миллион кишини ёки мамлакат меҳнаткашларининг ярмидан зиёдроғини ташкил этди. Социалистик давлатларда ишчилар синфининг фақат сони ошибгина қолмай, балки энг муҳими, унинг ҳозирги замон ишлаб чиқаришини ташкил этишдаги роли ошмоқда, меҳнатнинг характери ўзгараётир, маълумотлилик, маданият, профессионал маҳоратнинг умумий даражаси ўсмоқда. Фан, техника ва социализмнинг маънавий маданияти ривожи туфайли юзага келган бу ўзгаришларнинг ҳаммаси улкан сиёсий тажриба билан қўшилиб, ишчилар синфига ижтимоий ҳаётнинг барча томонларига ўзининг йўналтирувчи таъсирини яна ҳам чуқурроқ ва муваффақиятлироқ жорий этиш имкониятини бераётир.

2.

Ишчилар синфи социалистик жамиятдаги раҳбарлик ролини ўзининг авангарди — коммунистик партия орқали амалга оширади. Социализм ва коммунизм қурилиши ишчилар синфи олдига ўз кўлами ва вазифаларнинг муракаблиги жиҳатидан мутлақо янги, улкан вазифани — ижтимоий жараёнларни бошқариш вазифасини қўяди. «Бошқариш учун, — деб ёзган эди Ленин, — чиниққан революционерлар — коммунистлар армиясига эга бўлмоқ керак, бундай армия бор, у партия деб аталади».

Марксчи-ленинчи партиянинг раҳбарлик роли масаласи ҳозирги замон идеология курашида социализмни илмий тушуниш, унинг тарихи ва тажрибасига, унинг янада мустаҳкамланиши ва ривожланиши шарт-шароитларига синфий баҳо беришда энг муҳим масаладир.

Ленин таълим берган эдики, партия бутун халқни социализмга бошлаб боришга, янги тузумни йўналтириш ва ташкил этишга, ўз ижтимоий ҳаётини буржуазиясиз ва буржуазияга қарши қуриш ишида барча меҳнаткашлар ва эксплуатация қилинувчиларга раҳнамо, раҳбар, доҳий бўлишга даъват этилгандир.

Империалистик пропаганда ревизионистик муҳокама юритувчиларнинг социализмнинг авангарди сифатидаги партия тўғрисидаги ленинча таълимот гўё «эскирди» ва ўз истиқболини «йўқотди», деган фикрини илиб олиб, уни кенг тарқата бошлади. Шуниси характерлики, «социализм модели»нинг ўнг ва «сўл» оқимига мансуб бўлган барча сохта социалистик қарашлар социалистик жамиятда коммунистик партиянинг раҳбарлик ролини инкор этишда, уни иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётга раҳбарлик қилишдан четлаштиришга уринишда бирлашиб кетадилар.

Ленин ҳам ўнг, ҳам «сўл» оппортунизм йўналишида коммунизмдан чекинишнинг назарий асоси коммунистик партия ролини нотўғри тушунишда, деб билган эди. Ҳозирги замон ревизионистлари коммунистик партиянинг раҳбарлик ролини «фетишлаштирилган тушунча», сиёсий ҳаётнинг номақбул усули, деб эълон қилдилар, уларча социализмнинг иқтисодий ва сиёсий структурасини тушунишда ҳам, шунингдек, коммунистик партия ролини тушунишда ҳам туб «ислоҳот» зарур эмиш. Маълумки, бу «ислоҳот» ревизионистик «плюрал социализм ревизиомодели»да ўз ифодасини топди. Бу модель ишчилар синфи ва марксчи-ленинчи партиянинг раҳбарлик ролидан келиб чиқувчи «социализм тўғрисидаги монистик тасаввур»нинг ўрнини босишга даъват этилгандир.

«Плюралистик социализмнинг сиёсий система»си илмий социализмга зид равишда «иқтисодий ҳокимиятнинг парчаланишига», «сиёсий кучларнинг эркин ўйини»га асосланади ва коммунистик партиянинг зарур алтернативаси сифатида оппозицияни, «ҳокимият учун мусобақа элементини» ўз ичига олади.

Тарихий тажриба бир қатор мамлакатларда социализм қурилиши бир неча сиёсий партиялар мавжуд бўлган тақдирда ҳам амалга оширилиши мумкин эканлигини кўрсатди. Бироқ, коммунистик бўлмаган партиялар коммунистик партияга нисбатан зинҳор оппозицион партиялар эмас. Улар ўз сиёсий йўлларида илмий социализм принципларига амал қиладилар ва жамиятда коммунистик партиянинг етакчилик ролини тан оладилар.

Ревизионистларга келганда шуни айтиш кераки, уларнинг «плюралистик» концепцияси социализмнинг иқтисодий ва сиёсий структурасини вайрон этишга қаратилган. Мао Цзэ-дун группаси Хитойда «маданий революция» жараёнида амалга ошираётган идеологик ва сиёсий тадбирлар ҳам аслида шунга ўхшашдир. Ҳарбий-бюрократик тартиблар, ўзбошимчалик ва социалистик қонунчиликни оёқости қилиш, давлат ҳокимиятини зўрлик билан эгаллаб олиш, ўтакетган социал тилёғламалик — барча соҳаларда коммунистик партиянинг раҳбарлик ролини инкор этишга олиб борувчи (гарчи Мао Цзэ-дун группаси партия номи билан ниқобланиб иш кўраётган бўлса ҳам) маоизм режимининг характерли белгилари шулардан иборатдир. Маочилар партияни милитаристик ташкилотга айлантиришга, «буюк дарға»нинг социализмга ёт мақсад ва вазифаларга хизмат қилувчи итоаткор қуролига айлантиришга уринмоқдалар.

Партияни ичдан бузиш учун оппортунистлар кўп марта партиянинг сиёсатини, ғоявий-назарий ва ташкилий асосларини нишонга олдилар. Шунинг учун ҳам Ленин «йўлнинг метинлиги ва принциплар софлигини ҳимоя қилиш» коммунистларнинг энг биринчи бурчи, деб ҳисоблаган эди. Ана шу бурч ҳеч сўзсиз бажарилмаса, партиянинг жанговарлиги тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас.

Сўзни амалий ишдан юқори қўядиган майда буржуа тилёғламалигига муросасиз бўлган Ленин большевиклар орасида на фақат тилёғламаликка мойиллик бўлган, аксинча, улар ҳаммавақт сал бўлса ҳам тилёғламаликка уринишга қарши курашганликларини, партияга кирувчилардан онглиликни талаб қилганликларини, партиянинг ўсиши, интизом ва партиянинг бутун аъзоларини партия ташкилотларининг бирида тарбиялаш ишида ворисликнинг катта аҳамиятини қаттиқ ҳимоя қилганликларини фахр билан таъкидлаган эди. «... Омма орасидаги ҳамма ишни, — деб уқтирган эди Ленин, — ҳақиқатан партия қарорлари руҳида олиб борадиган кишигина партия аъзоси деган юксак унвонга лойиқдир».

Коммунистларни бирлаштирадиган партиявий ўртоқлик занжирлари уларнинг ғоявий бирлиги ва ташкилий монолитлигига асосланади. Партия сафларининг жанговар бирлиги партия ҳаётининг ленинча нормалари билан ва даставвал партия қурилишининг бош принципи сифатида демократик централизм билан таъминланади.

Демократик централизм ирода бирлиги ва коммунистлар ҳаракатини энг кенг ички партиявий демократия билан узвий равишда боғлайди; у принципиал танқид ва ўз-ўзини танқиддан ажралмасдир. Агар демократиядан холи бўлган централизм партияни бюрократик ташкилотга айлантиришга олиб келса, централизм ва партиявий интизомдан холи бўлган демократия эса партиявийлик асосларини бузади. Шунинг учун ғоявий ва ташкилий бирлик, партия сафларининг монолитлиги, барча коммунистларнинг онгли интизоми марксчи-ленинчи партиянинг бузилмас қонуни ҳисобланади.

Ишчилар синфининг революцион партияси — бу оппортунист ликвидаторлар назаридаги оқартувчилик клуби эмас, балки сиёсий ва ғоявий раҳбарликни амалга оширувчи, ўз принциплари ва қарорларини амалга ошириш юзасидан ҳормай-толмай ташкилий иш олиб борувчи жанговар ташкилотдир. Партия ўз сиёсатини декрет чиқариб қонунлаштирмайди, балки уни ленинча методлар билан амалга оширади. Лениннинг сўзлари билан айтганда, у ўз сиёсатини обрў кучи билан, куч-ғайрат билан, тажрибалилик, кўпқирралилик ва талантлилик билан амалга оширади.

Коммунистик партиянинг социалистик жамиятдаги раҳбарлик роли масаласи — бу ҳал қилинган масала. У назарий жиҳатдан ҳал этилган. У сиёсий жиҳатдан ҳал этилган. Уни ҳаётнинг ўзи ҳал этган.

3.

СССР, социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари тажрибалари коммунистик партиянинг раҳбарлик ролини мустаҳкамлаш — муваффақиятли равишда социализм ва коммунизм қуришнинг муҳим шарти эканлигини, ишчилар синфи, бутун меҳнаткаш халқ қўлга киритган революцион ютуқлар мустаҳкамлигининг гарантияси эканлигини ҳеч мустаснosиз исбот қилиб турибди.

Фақат революцион назария ва сиёсий раҳбарлик тажрибаси билан қуролланган партиягина экономика, ижтимоий муносабатлар ва маънавий ҳаётда раҳбар ва йўналтирувчи куч ролини бажаришга қодирдир. Фақат марксча-ленинча сиёсатни қаттиқ туриб амалга оширадиган партиягина истиқболни илмий жиҳатдан белгилай олиши, меҳнаткашларни уюштира ва жипслаштира олиши, янги жамият қуриш борасида амалга оширилаётган барча ишга назарий асосланган ва бир мақсадга йўналтирилган планли характер бера олиши мумкин.

Ленин коммунистларни бутун ўз фаолиятида бир минут бўлса ҳам пировард мақсадни унутмасликка, пролетар идеологияси — илмий социализм таълимотини, яъни марксизмни доим пропаганда қилишга, уни бузишлардан ҳимоя этиш ва янада ривожлантиришга ўргатган эди.

Назария масалаларида, идеология масалаларида коммунистлар партияси келишувчиликни билмайди. Ленин кўрсатиб ўтган эдики, партиянинг муваффақиятлари шунинг учун ҳам қўлга киритилдики, большевиклар марксизм «танқидчилари»ни ўз майлига қўйиб бермадилар, улар революцион назария ва тактиканинг умумий руҳи ва мазмунини қаттиқ туриб ҳимоя қилдилар, фикрнинг мазмунига тушуниб етмаган ҳарфхўрликка, ёд олинган жумлалар билан бебошларча ўйнашиш ва ревизионизмга қарши шафқатсиз жанг қилдилар.

Партия ўзининг революцион ўзгартирувчилик фаолиятида марксча-ленинча фанни амалиёт билан, назарий билимларни сиёсий тажриба билан боғлайдики, бунга тенг келадиган сиёсий тажрибани биронта ташкилот билмайди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Ленин васиятларини амалга ошира бориб, халқни комил ишонч билан буюк социал-иқтисодий ўзгаришлар йўлидан, коммунизм йўлидан бошлаб бормоқда. Партия перспектив, программ мақсадларга эришишни КПСС XXIII съезди, Марказий Комитет Пленумлари қарорларида олға сурилган конкрет халқ хўжалик ва социал-иқтисодий вазифаларни ҳал этиш билан узвий равишда боғлайди.

Партиямиз сиёсати илмий ғоялар ва техника эришган муваффақиятларни амалий равишда ўзлаштиришда социал-иқтисодий имкониятлар ва социализм афзалликларидан максимал даражада фойдаланишга қаратилгандир. Беш йилликнинг дастлабки уч йилида саноат ва қишлоқ хўжалигида эришилган муваффақиятлар якуни, планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги методларини қўлланишнинг ижобий натижалари, халқ моддий фаровонлигининг ўсиши бу сиёсатнинг самараларидан далолат бериб турибди.

Ленин партияси коммунистик қурилишнинг социал иқтисодий вазифаларини ҳал этишни социалистик демократияни ҳар томонлама ривожлантириш билан, коммунистлар ва барча меҳнаткашларнинг активлигини ошириш билан, партия ва давлат фаолиятининг услуб ва методларини такомиллаштириш билан узвий боғлайди. У социалистик демократиянинг социал-иқтисодий ва сиёсий моҳиятини синфий нуқтаи назардан тушунишга изчил амал қилади. Бу демократия совет жамиятининг социалистик принципларини мустаҳкамлашга, Советлар ва барча жамоат ташкилотларининг ролини оширишга, давлат ва жамоат ишларини бошқаришда меҳнаткашларнинг борган сари кенг иштирок этишларини таъминлашга қаратилгандир. Бу демократия коммунизм қураётган кишиларнинг юксак онглилигига, уюшқоқлиги ва масъулиятлилигига суянади.

Ленин партияси адабиёт ва санъат, кино, радио, телевидение ва матбуот халққа коммунизм қурилиши улуғ ишига хизмат қилишга даъват этилгандир, деб билиб, совет жамияти маънавий ҳаётининг социалистик ташкилотини ривожлантиришга жуда катта аҳамият беради.

Ўсиб келаётган ёш авлодни янги ҳаёт қурилишига тайёрлашни коммунистлар ҳар доим ўзларининг энг муҳим партиявий бурчлари деб ҳисоблаб келганлар, улар ёшларнинг соф ҳис-туйғулари ва олижаноб интилишларидан, уларнинг маълум даражада сиёсий жиҳатдан тажрибасиз эканликларидан ўз ифлос мақсадларида фойдаланмоқчи бўлганларга нисбатан муросасиздирлар. Ёшларни жиддий революцион тарбиядан чалғитадиган сохта дўстлардан эҳтиёт бўлиш зарурлиги тўғрисидаги ленинча сўзлар бугун ҳам ўз актуаллигини йўқотган эмас. Идеологик кураш ниҳоятда кескинлашган бир шароитда ёшларни ғоявий-сиёсий тарбиялаш, уларга барқарор коммунистик эътиқодларни сингдириш умумпартиявий ишнинг энг муҳим таркибий қисми бўлиб қолаётир.

Империалистик пропаганда социализм принципларини бадном қилишга қаратилган ўз уринишларида социализмнинг бутун тарихи ва тажрибасини қоралашга қаратилган шовқин-суронли кампанияни авж олдириб юборди. Бу пропаганда айниқса у ёки бу социалистик мамлакатнинг ривожланишидаги қийинчилик ва хатоларни қасддан дастак қилиб кўрсатмоқда. Шуни таъкидлаш лозимки, коммунистлар социализмга ҳеч қачон проблемасиз, қотиб қолган жамият деб, ўзларини эса қандай бўлмасин янглишиш ва хатолардан амин бўлган кишилар деб ҳисоблаган эмаслар.

Гап қийинчиликлар ва йўл қўйилган хатоларга қандай муносабатда бўлишда, — деган эди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Польша Бирлашган Ишчилар партиясининг V съездидаги нутқида. — Майда буржуазия туридан бўлган арбоблар қийинчиликлар билан тўқнашганда тажанг бўлиб, ҳамма нарсадан шубҳалана бошлайдилар. Ревизионистлар вужудга келган қийинчиликлар олдида мавжуд бўлган барча муваффақиятларни инкор этишга, курашиб қўлга киритилган ҳамма нарсадан воз кечишга, барча принципиал позицияларни топширишга тайёрдирлар. Ҳақиқий коммунистлар эса ишонч билан олға томон йўл соладилар, социалистик муваффақиятларга суянган ҳолда вужудга келган проблемаларни энг мақбул равишда ҳал этиш йўлларини қидирадилар.

Социализм — динамик жамият, унинг олға қараб ривожланиши қарама-қаршиликлар ва қийинчиликларни енгиш, янги вазифалар ва проблемаларни ҳал этиш билан боғлиқдир. Коммунистларнинг кучи ҳам эришилган натижаларни доимо танқидий анализ қилишда, воқеликка реалистик муносабатда бўлишда, ижтимоий жараёнларни бутун мураккаблиги ва кўпқирралилигини кўра билишда, камчиликларни очиш ва қийинчиликларни енга олиш қобилиятидадир.

КПСС ва қардош партиялар тажрибаси шундан далолат берадики, фақат ижодий сиёсат, қарашлар ва ҳаракатлар бирлиги мавжуд бўлгандагина партия жиддий синовларга бардош бера олади, халқнинг иззат-ҳурматига сазовор бўла олади, кўпдан-кўп тўсиқларни енгиб, даврнинг олдинги марраларига чиқа олади.

Ҳозирги замон ижтимоий тараққиётининг бутун бориши социализм ва коммунизм қурилишида ишчилар синфи ва унинг партиясининг раҳбарлик роли тўғрисидаги ленинча таълимотнинг нақадар чуқур, ҳаётий ва актуал эканлигини кўрсатди. Ленинча ғоялар янги жамият қуришнинг актив ижодий кучи бўлиб қолди. Марксизм-ленинизмга садоқат, уни ҳормай-толмай бойитиб бориш ва оқилона билиш — ишчилар синфи ва унинг авангарди ўз тарихий вазифасини муваффақиятли бажаришининг гаровидир, тинчлик, демократия ва социализм учун курашда коммунистик партиялар, ишчилар синфи, барча меҳнаткашлар эришадиган янги ғалабаларнинг манбаидир.

Н. БИККЕНИН.
(«Правда»дан)

Н. К. КРУПСКАЯ

ЛЕНИН ҲАҚИДА ХОТИРАЛАР

МЮНХЕН

1901—1902 ЙИЛЛАР

Владимир Ильич ҳам, Мартов, Потресов ҳам чет элга расмий паспортлар билан кетишган бўлсада, Мюнхенда, рус колониясидан узоқда, бегона паспортлар билан яшашга қарор қилишган эди, бундан Россиядан келиб турадиган ходимларни фош этиб қўймаслик ва Россияга чемодан, хатлар ичида яширин адабиётларни осонроқ жўнатиш кўзда тутилганди.

«Искра»ни Россияга олиб борадиган транспорт ҳали йўқ эди. Уни асосан таги қаватланган чемоданларга беркитиб, турли йўловчилар орқали жўнатиб туриларди, йўловчилар эса бу чемоданларни шартлашиб қўйилган жойга олиб боришарди...

Россия билан алоқа жуда тез кенгайиб борди. «Искра»нинг энг актив мухбирларидан бири Бабушкин бўлиб, Владимир Ильич у билан чет элга жўнашидан олдин учрашган ва корреспонденциялар юбориб туриш тўғрисида келишиб олган эди. Бабушкин Орехово-Зуево, Владимир, Гусь-Хрустальний, Иваново-Вознесенск, Кохма, Кинешмадан бир дунё хат-хабарлар юборди.

У доимо ана шу шаҳарларни айланиб юрар, алоқани мустаҳкамларди. Питердан, Москва, Урал, Жанубдан ҳам ёзишар эди. «Шимолий Иттифоқ» билан ёзишма олиб бориларди.

Мен етиб борганимдан кейин биз бир ишчи немис хонадонига жойлашдик. Унинг оиласи катта бўлиб, олти кишидан иборат эди. Бутун оила ошхона ва кичкинагина бир хонада яшарди. Лекин бу хонадон ниҳоятда озода, болалар чиннидай тоза юришар, жуда хушмуомала эдилар. Владимир Ильични уйда овқатлантириш зарур деган қарорга келдим, рўзғор тутдим. Овқат уй эгасининг ўчоқбошисида пиширилса-да, масаллиғни ўз хонамизда тайёрлашга тўғри келарди. Владимир Ильич шу вақтда «Нима қилмоқ керак?»ни ёзишга киришгани учун мен иложи борича шовқин чиқармасликка интилардим. Ёзаётган пайтида у одатда у бурчакдан-бу бурчакка тез-тез бориб келар, ёзаётган жумлаларини аввал оғзида пичирлаб-пишитиб оларди. Бу пайтга келиб, мен унинг ишлаш одатига мослашиб қолгандим. У ёзаётганида ҳеч нима тўғрисида гапирмас ва ҳеч нима тўғрисида сўрамас эдим. Кейин сайрга чиққанимизда менга нима ёзаётгани ва нималар ҳақида ўйлаётганини айтиб берарди. Бу нарса унинг учун худди мақолани ёзишдан аввал ўзича оғзида пичирлаб-пишитиб олиш сингари бир эҳтиёжга айланиб қолган эди. Биз одамлар сийрак ва хилватроқ жой танлаб, Мюнхен чеккаларида атайин хафсала билан кўп кезиб юрардик.

Орадан бир ой ўтгач, Мюнхен атрофидаги Швабинг деган жойга, ўз квартирамизга кўчдик, бу шу ердаги сон-саноқсиз, янгигина қуриб битказилган катта уйларнинг бири эди. Уй «жиҳозлари»ни сотиб олдик. (Кўчиб кетаётганимизда ҳаммасини 12 маркага сотганмиз) ва баҳоли-қудрат ўзимизча яшай бошладик...

Октябрь ойида «Рабочее дело» билан бирлашиш ниятида Мюнхендан Цюрихга бордик. Бирлашишнинг ҳеч имкони бўлмади...

Цюрихдан қайтиб келгач, Владимир Ильич «Нима қилмоқ керак?»ни тугаллашга киришди. Сўнг меньшевиклар «Нима қилмоқ керак?» асарига қарши жонжаҳдлари билан ҳужум бошладилар, бироқ ўша пайтда бу асар ҳаммани, айниқса рус ишига яқин бўлган кишиларни ўзига жалб қилиб қўйган эди. Брошюра бошдан-оёқ ташкилотга қарата оташин чақириқдан иборат бўлиб, унда ҳар ким ўз ўрнини топиб олиши мумкин бўлган ташкилотнинг кенг иш плани чизиб берилганди... Брошюра шундай бир пойдеворни вужудга келтириш учун чидам-матонат билан ва ҳормай-толмай иш олиб боришга даъват қилгандики, бу пойдевор ўша даврдаги рус шароитида партия сўзда эмас, балки амалда мавжуд бўлиши учун ғоят зарур эди. Социал-демократ кўп ишдан қўрқмаслиги керак, у ишлаши, ҳеч тинимсиз ишлаши, ...«энг кўп революцион «эзиш» пайтида партиянинг шарафи, обрўси ва ворислигини қутқариб қолишдан тортиб, то умумхалқ қуролли қўзғолонини тайёрлаш, белгилаш ва ўтказишгача ҳамма нарса учун» ҳамма вақт тайёр туриш лозим, — деб ёзган эди Владимир Ильич «Нима қилмоқ керак?» асарида.

Ана шу брошюра ёзилганидан буён йигирма икки йил ўтди. Қанақа йигирма икки йил денг! Ўтган давр мобайнида партиянинг бутун иш шароити тубдан ўзгариб кетди. Ишчилар ҳаракати олдида энди бутунлай янги вазифалар турибди, лекин ҳозир ҳам ана шу брошюранинг революцион кўтаринкилик руҳи кишини жалб қилади, ҳозир ҳам кимки оғзида эмас, балки амалда ленинчи бўлишни истаса, бу брошюрани ўқиб, ўрганиши зарур.

Агар «Халқ дўстлари» революцион ҳаракат борадиган йўлни белгилашда улкан аҳамият касб этган бўлса, «Нима қилмоқ керак?» эса кенг революцион ишлар режасини белгилаб, аниқ ишни кўрсатиб берди.

Партия съездини чақиришга вақт эрта эканлиги, худди I съезд сингари бу съезд ҳам шунчаки қуруқ бир йиғин бўлиб қолмаслиги учун шароит етилмаганлиги, ҳали узоқ тайёргарлик ишлари олиб бориш зарурлиги очиқ кўриниб турган эди. Шунинг учун ҳеч ким Бунднинг Белостокда съезд чақириш тўғрисидаги уринишига жиддий қарагани йўқ. У ерга «Искра»дан вакил бўлиб, чемодан қопламалари орасига «Нима қилмоқ керак?»ни жойлаб, Дан борди. Белосток съезди конференцияга айланди.

Владимир Ильични айниқса «Нима қилмоқ керак?» асарига ишчиларнинг муносабати қизиқтирарди. 1902 йилнинг 16 июлида у Иван Иванович Радченкога шундай ёзган эди: «Сизнинг ишчилар билан суҳбат тўғрисидаги ахборотингиз бизда жуда катта қизиқиш уйғотди. [illegible] нинг ўзлари ҳам бизга **фақат матбуот учун** эмас, балки шунчаки фикр алмашиш, бир-биримиздан алоқани узмаслик ва ўзаро тушуниш учун ёзиб туришсин. Мени шахсан бунда айниқса ишчиларнинг «Нима қилмоқ керак?» ка қандай муносабатда бўлаётганликлари қизиқтиради, негаки, мен шу пайтгача ишчиларнинг фикр-мулоҳазасини олганимча йўқ».

(Боши газетамизнинг 21, 24 январь ва 1 февраль сонларида).

(Давоми бор).

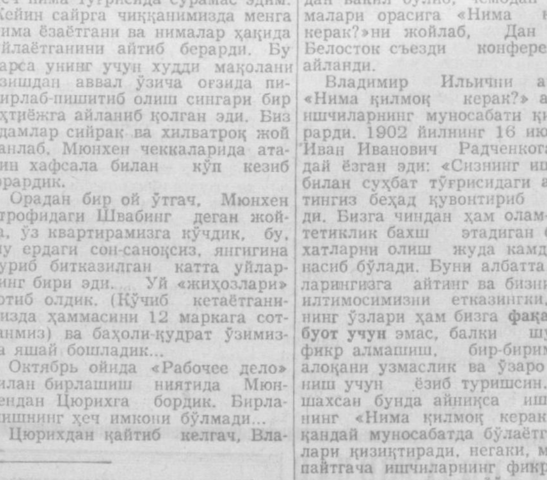

УЛЬЯНОВСК. Мана шу синфда 1885—1886 йилларда Володя Ульянов ўқиган эди.

Разливдаги В. И. Ленинга қўйилган ёдгорликни зиёрат қилгани келувчиларнинг кети узилмайди. Суратда: янгийиллик бир гуруҳ туристлар тарихий Разливда.

А. Абалян фотолари.

СОЛДАТЛАР ИЖОДИДАН

№ 34

БАҲОДИР ЖАНГЧИ

1967 йил ёзида мен бир группа дўстларим билан Смоленшинада бўлдим. Бу ерда чорак аср муқаддам совет жангчилари Ватан ҳимояси учун шиддатли жанглар олиб борган.

Алексино қишлоғидаги қардошлар мозорига 7 мингдан ортиқ совет жангчиси дафн этилган экан. Мармар тошларнинг бирига «Бу ерга Совет Иттифоқи Қаҳрамони Тоштемир Рустамов дафн этилган» деган сўзлар ёзилган.

1943 йили Смоленшинани душмандан озод қилишда у мислсиз мардлик кўрсатди. Кўкси билан душман дзотини тўсиб, жангчиларимизнинг ҳал қилувчи ҳужумга ўтишларига имконият яратиб берди.

Смоленшинадаги пионер дружиналарининг бири Тоштемир Рустамовнинг номига қўйилган. У ҳақида қўшиқлар тўқилган. Унинг номи жасорат ва мардлик рамзи сифатида жаранглайди. Қуйидаги шеър мана шу мард йигитга бағишланади.

МАРДЛИК

Ер бағирлаб ётар жангчилар,
Ажал ўқин ёғдирар душман.
Оддий жангчи оёққа қалқиб,
Командирга юзланди шу он.
— Рухсат этинг, душман уясин
Яксон қилиб ташлай, командир.
— Мардлигингга қойилман, аммо
Бу иш жуда хавфли Тоштемир
— Эркин севган одамлар учун,
Жанг қилмоқлик менинг шиорим.
Рухсат этинг, ўтмасин фурсат.
— Омадингни берсин, шунқорим.
Олға томон боради жангчи,
Шум ўлимни ҳеч писанд қилмай.
Чап беради ажал ўқига,
Гоҳ эмаклаб кетади илдам.
Теграсида изғийди ажал,
Кўп оғирдир унга ушбу дам.
Ўқ селига борар юзма-юз,
Оддий жангчи, асл бир одам.
Ва ниҳоят ботир Тоштемир,
Ўқ селини тўсди кўкси-ла.
Изғиб юрган машъум ажал ҳам,
Ҳалок бўлди унинг кўксида.
Етиб келди минглаб дўстлари,
Қўлга олди унинг жисмини.
Мангуликнинг саҳифасига,
Ёзиб қўйди унинг исмини.

Миша ЛИХОМАНОВ.
Курсант.

ЖАСОРАТГА ТЎЛА УМР

П. ЯСТРЕБОВ,
запасдаги майор.

ВОҚЕИЙ ҲИКОЯ

— Байрамга атаб ҳикоя ёзишдек мушкул иш йўқ, — деди газетачи оғайним фикримни ўзгартиришга уриниб, — ҳаётда кутилмаган воқеалар, яхши одамлар кўп. Уларни санаб саноғига етолмайсан. Баъзан учраб қоладиган қуён юраклар ҳақида гапириб ўтирмаса ҳам бўлади.

Унинг фикрига қўшилмаслик мумкин эмас. Чиндан ҳам ҳаётимиз мислсиз қаҳрамонликларга тўла. Одамлар ақл бовар қилмас мўъжизалар яратишяпти. Мана шундай кишилар ҳикояларимизнинг қаҳрамони бўлиши керак.

Мен дўстимга ҳаёлан мана шундай жавоб бердим. У менинг ўйчан юзимга қараб туриб нима демоқчи бўлганимни сўзсиз тушунди.

— Биласанми, эртага биз билан сафарга чиқ. Бир дунё мавзу йиғиб келасан, хўпми? — деди у ҳамма гапни ҳал қилиб қўйгандек. Кейин ҳозиргина босмадан чиққан саҳифани ўқишга киришди.

Баъзан иложсиз қолганингда кутилмаган бир тасодиф сени бу мушкул аҳволдан қутқаради.

* * *

...Болалар ўйинчоқлари сотилаётган дўконга кирганимда жуда ҳам таниш овоз эшитилиб қолди. Овоз эгаси бир оз хириллаб, сўзларини ямлаб гапирарди. Ҳаяжондан юрагим типирчилаб кетди. Кўнглимда умид учқунлари пайдо бўлди. Бу фақатгина, ўша, мен урушнинг суронли йилларида йўқотган одамнинг овози деган ишонч билан унга яқин келдим.

— Галочка, бу матаҳнинг нима кераги бор? Гулининг ўйинчоқлари ошиб-тошиб ётибди-ку. Юр, кечга қоляпмиз. Рустам эртароқ боринглар деб қанча ялинди.

Мана шу биргина сўз, «матаҳ» ишончимни алангалантириб юборди. Унинг елкасига оҳиста нуқиб пичирладим:

— Асад...

У шартта ортига бурилди. Қаршимда жуда ҳам таниш чеҳра, бир оз қисиқроқ бир жуфт кўз пайдо бўлди. Унинг чап бетидаги иягигача тушган чандиғи титраб, лаблари асабий қимтилди. Узун, бақувват қўлларини ёйиб менга томон талпинди. Таниди! Бир-биримизнинг қучоғимизга отилдик. Томоғимга нимадир тиқилиб қолди. Гапиролмасдим. Шу куйи узоқ туриб қолдик. Бир оз ҳаяжонимиз босилгач, эшикка йўналдик. Асадни хотини қўлтиқлаб борарди. Кўчага чиққанимиздан кейингина у бизни бир-биримизга таништирди.

— Бу томонларга қандай шамол учирди, ошнажон, — сўради у кулиб. — Мен шу ерда ватан қилдим. Сен қандоқ келиб қолдинг, а? — У менинг жавобимни ҳам кутмай гапида давом этди. — Йигирма йил кўришмабмиз-а.

— Роса йигирма беш йил, Асад, — дедим мен.

— Ҳа, ҳа.... Тўппа-тўғри. Армия куни арафасида мени охирги парвозга кузатиб қўйгансан-а. Лекин кутиб ололмадинг. — деди у ўйчан.

Галя гапимизни бўлишга ботинмай, эрининг қўлига нуқиб қўйди.

— Кечирасан оғайни, бир арзимас матаҳ бор. Ўғлимга берган ваъдамни албатта бажаришим керак. Шундоқ келишиб олганмиз. Ҳозир унинг олдига, — мактабга борайлик. Кўп эмас, бирор соатга. Кейин уйга кетамиз.

* * *

Муюлишдан қайрилишимиз биланоқ шундоққина мактабнинг олдидан чиқиб қолдик. Қош қорайиб кўпқаватли бинонинг деразаларидан нур ёғилиб турарди. Биз кенг спорт залига кириб борганимизда концерт бошланиб кетган экан. Бирорта бўш ўрин йўқлигидан кирган жойимизда, шундоққина ойнаванд эшик олдида тик туравердик. Саҳнага бирин-кетин ёш ижрочилар чиқишар, сўнг томошабинларнинг олқишлари остида парда ортига ўтиб кетишарди. Мен кутилмаган учрашувдан ҳаяжонланиб ижрочиларнинг овозига бефарқлик билан қулоқ солардим. Тўсатдан эълон қилинган исму-шариф ҳаёлларимни баттар чувалаштириб юборди. Рустам Қориев... Ялт этиб Асад билан хотинига қарадим-у, бу уларнинг ўғли эканлигини сўзсиз тушундим. Яна хоталар хуруж қилиб кела бошлади.

Венгер рақсини ўринлатиб ижро этган Рустам томошабинларни лол қилиб қўйди. У гулдурос қарсаклар остида саҳнадан тушиб тўғри ота-онасининг олдига югуриб келди. Биз диққи-нафас залдан очиқ ҳавога чиқдик. Қориевларнинг уйи унча олис эмас экан. Бир неча дақиқадан кейин кенг хонага кириб келдик. Бизни калта сочлари иккита қилиб ўрилган жажжигина қизалоқ билан баланд бўйли кампир кутиб олди. Бу Галянинг онаси эканлигини бензоҳ тушундим. Улар бир-бирига шу қадар ўхшарди-ки, сўраб ўтиришнинг ҳам ҳожати йўқ эди. Ичкарига киргач, Асад мени ўтиришга таклиф этди. Шундагина унинг кўксида ялтираб турган қаҳрамонлик нишони — Олтин юлдузни кўрдим. Мен унинг тақдирланганлигидан бехабар эдим. У мендан ҳол-аҳвол сўрагач, армия куни шарафига ясатилган стол атрофига ўтирдик. Биринчи қадаҳдан кейингина у ўзи ҳақида гап бошлади.

— Ўша охирги жанг ҳақида жуда кўп гапиргандим. Бугун яна такрорлайдиганга ўхшайман. Ҳай майли, гапирсам гапира қолай. Газетачиларга сайраб улгурсанг бас. — У беозор кулиб қўйди. — Биламиз, сизларнинг қанақалигингизни. — У бир қўли билан мени қучоқлаб бағрига тортди.

Хотиралар... Улар кишини ўтмиши билан боғлаб турувчи восита, қоқилганингда улар сенга далда беради, шод пайтингда севинчингга севинч қўшади.

* * *

Урушнинг учинчи йили эди. Мислсиз мардлик кўрсатган жангчиларимиз азим Днепрдан ўтиб, ҳали ҳам душман сиқувида ётган Украина тупроғига қадам қўйдилар. Ҳар бир шаҳар, ҳар бир қишлоқ учун шиддатли жанглар қизиб кетди. Жангчилар бевақт кўз юмган дўстлари учун қасос олишга интилишарди.

1944 йилнинг бошларида полкимиз ярим хароба украин шаҳарларининг бирига келиб тушди. Бир неча кун ичида аэродром эпақага келтирилди. Одамлар оғир жанглардан кейин дам олиш имкониятига эга бўлишди. Фақат биз техникларга тиним йўқ. Эртаю-кеч самолёт ичида юрамиз. Ҳар бир мурватни қайта-қайта текшириб чиқамиз.

Бир куни кечга яқин жангга кириш ҳақида буйруқ келиб қолди. Эскадрильямиз уруш чизиғининг яқинида тўпланган душман қисмларига зарба бериши керак эди. Менинг самолётим ҳам кўкка парвоз қилди. Уни лейтенант Қориев бошқариб борарди. Бу ёш, лекин жуда кўп мардлик кўрсатиб номи тилга тушган йигит билан ярим йилдан бери жуда ҳам иноқлашиб қолган эдик. Мен уни жангга кузатдим-у, лекин ўзим кутиб ололмадим. Асад қайтмади. Кейинчалик учувчилар зенит тўпларининг шиддатли ўқига дуч келишганини, юқоридан эса душман самолётлари ҳужум қилиб қолганини айтишди. Икки ўртада оғир жанг бошланибди. Учувчилардан бири Қориевнинг самолёти ёнаётганини, у эса ўз самолёти билан душман қирувчисини уриб, пастга шўнғиб кетганини кўриб қолибди.

Асад гапни худди шу ердан бошлади. Бироқ жанг ҳақида ҳеч нарса айтолмади. Фақатгина бир дўстига ҳужум қилмоқчи бўлган душман самолётини уриб тушиб кетибди. Кейин нималар бўлганини ўзи ҳам билмайди.

* * *

Қолган гапларни у кейинчалик партизанлар отрядининг ҳамширасидан эшитди. Бу гўзал қиз ҳам унинг дардига малҳам топти, ҳам пок севгиси билан уни ҳаётга қайтарди.

Шундан кейин уни шаҳардан-шаҳарга, шифохонадан-шифохонага олиб ўтишди. Бир куни операция олдидан Галя партизанлар ўша кунги ҳаво жангини кузатиб туришганини, Асаднинг жасоратини кўришганини айтди. Самолёт ўрмонга келиб тушгач, бир тўда жангчилар уни излашга отланишибди. Асадни фақат эрталабга яқин чалажон ҳолда топишибди.

— Кўриб турибсан, ўлимларни доғда қолдириб яшаяпман, — деди у севган шоирининг сўзларини эслаб. — Лекин уруш изини қолдириб кетди. — У бетига, чап қўлидаги пайи тортишиб қолган бармоқларига ишора қилди. — Фақат афсусланмайман, куймайман ҳам. Биз охиригача бўлмаса ҳамки туриб бердик. Галочка! — у баланд овоз билан хотинини чақирди — У менга худди чақалоққа алла айтгандек ашула айтиб берарди. Ҳар қандай дори-дармондан кўра унинг қўшиғи менга яхшироқ малҳам бўлди. Унинг ашуласини чидаб бўлмас оғриқни ҳам унутиб жон қулоғим билан тинглардим. Баъзан врачлар нима қиларини билмай қолишарди. Шундай пайтларда Галя тепамга келиб, қўлларимни силаганича оҳиста қўшиқ бошларди.

Галя эрининг ёнига ўтириб елкасига бошини қўйганича паст, лекин тиниқ овоз билан қўшиқ бошлади. Мен ҳеч қачон бунчалик мунгли, айни вақтда меҳр-муҳаббатга тўла, садоқатга чорловчи қўшиқни эшитмаган эдим. Афтидан бу қўшиқ суронли уруш йилларининг қонли жангларида туғилган бўлса керак.

Аста-секин Асаднинг чиройи ёриша бошлади. Кўзларида қувноқ, миннатдор, табассум пайдо бўлди. У хотинига халақит бермаслик учун деярли пичирлаб қўшиққа жўр бўлди. Унинг ҳар бир ҳаракатида, чақноқ кўзларида энг азиз кишисига бўлган сўнгсиз муҳаббати сезилиб турарди.

* * *

Дўстим, қаҳрамон учувчи, айни вақтда ўрта мактабнинг тарих ўқитувчиси Асад Қориев ҳақидаги ҳикоям газетамизнинг байрам сонида эълон қилинди.

Э. УСМОНОВ таржимаси.

АРМИЯМ

Жондан азиз сарҳадингда
Посбонингман, армиям.
Тинчлик элин қўриқчиси
Уғлонингман, армиям.
Комсомолман, элга меҳрим
Дарё каби жўш урар,
Агар душман кўз олайтса
Қалқонингман, армиям.
Ўтли йиллар, кўтарилмас
Элимизнинг ёдидан.
Ўша шонли зафарларнинг
Посбониман, армиям.
Қўлда қурол, постда сергак,
Тонгни уйғоқ кутаман.
Қўриқчингман, жангда марду
Майдонингман, армиям.

У. АҲМЕДОВ.
Оддий солдат.
Туркманистон.

ҲАВАСКОРЛАР САҲНАДА

Мана, олти йилдирки қисмимизда «Агитбригада» номи билан аталувчи миллий қўшиқ ва рақс ансамбли намунали ишлаб келяпти.

Ҳаваскор солдатлар тез-тез «Н» қисмнинг турли бўлинмаларида концертлар бериб туришади, шахсий составнинг эстетик савиясини оширишда командирларга кўмаклашадилар.

«Агитбригада» бўлинмаларда бўлган кезларда турли темаларда лекция ва суҳбатлар ҳам ўтказади. Қуролли Кучларимизни янада мустаҳкамлаш, ёшларни она-Ватанга меҳр-муҳаббат, интернационализм руҳида тарбиялаш мавзуида ўтказаётган суҳбатлари яхши натижалар беряпти.

Ансамбль талантли ёшлар ҳисобига тўлиб боряпти. Уларнинг кўпчилиги Совет Армиясига хизматга чақирилгунга қадар ҳаваскор ёки артист бўлган.

Солдатлар томоша программаларини муттасил ўзгартириб туришади, шўх, дилрабо қўшиқ ва рақслар, куйлар қатори солдатлар ҳаётини акс эттирган номерларга кўпроқ эътибор беришади. Шунинг учун ҳам «Агитбригада» қайси бўлинмада бўлмасин ҳамиша самимий ва илиқ кутиб олинади. Ҳаваскор солдатлар ижросида кўрсатиладиган концертни сабрсизлик билан кутишади.

Қўшиқ шинавандалари хушовоз хонанда Икромжон Бўроновни жуда яхши биладилар. У ижро этган қўшиқларни бир неча марталаб радиода тинглаб, телевизорда кўриб ҳузур қилишган. Ана шу қўшиқчи солдатлар ансамблига бадиий раҳбарлик қилади.

Кейинги ойларда қўшиқ ва рақс ансамбли аъзолари бўлинмаларда ўнлаб концертлар кўрсатишди. Улар фақат солдатлар ҳузуридагина эмас, балки кўплаб шаҳарларда ишчилар, пахтакорлар, зиёлилар меҳмони бўлишди, радио ва телевиденеда чиқишди. Ансамбль солистлари Монджазибу, Ражабов, Салимов, Ваулин, Пирогов, раққослар Хожимирзаев, Шамсиддинов ва Дилбар Тоҳировалар ижро этган номерлар катта қизиқиш билан қарши олинади.

Миллий халқ чолғу асбоблари ансамблига оддий солдат Гапаров бошчилик қилади. Йигитлар ҳарбий хизматни ҳам ҳаваскорликни ҳам ўрнига қўйишяпти. Машғулотлардан бўшашлари билан хонага йиғилиб янги куй ўрганишади. Младший сержант Макаров раҳбарлик қилаётган хор коллективи ҳам томошабинлар ўртасида катта эътибор топган.

Ансамбль конферансьеси Александр Ладин концертни ҳамиша қизиқарли ўтиши ҳақида қайғиради. Унинг ўзи тез-тез ҳазил мутоибалар қилиб туради. «Солдатнинг биринчи баҳори», «Мени чақир» номерлари «Қувноқ взвод» номли вокал-хореографик композиция бевосита солдатлар ҳаётидан олинган. Кўп жойларда ҳаваскорлар бу номерларни қайтадан такрорлашга мажбур бўладилар. Шунингдек, «Гудок», «Роҳат», «Тошкент оқшоми», «Ҳинд рақси» номерлари ҳам солдатлар олқишига сазовор бўляпти.

Ансамбль ҳақида гап кетар экан, пантомима этюдлари устаси лейтенант Ботир Камолов ҳақида тўхталмай бўлмайди. Взвод командири «Ўжар арқон», «Йўлбарс ўргатувчи» этюдларини худди уста санъаткорлардек ижро этади.

«Агитбригада» аъзолари фақат махсус тайёргарлик билан шуғулланар экан, деган хулоса чиқармаслик керак. Шахсий состав ўқув-таълим машқларидан ҳамиша аъло баҳоларда ўтмоқда, ҳар бир ҳаваскор солдат жанговар тайёргарлик аълочисидир. Взвод аълочи номи билан аталади.

Шу кеча-кундузда «Агитбригада» янги сафарга тайёргарлик кўряпти. Ҳаваскорлар бир неча бўлинмаларда концертлар кўрсатишади, она-Ватан олдидаги бурчларини шараф билан ўтаётган мард йигитлар хизматида бўлишади.

Группорг комсорги
А. АЗИЗОВ,
оддий солдат
Ш. МУҲАММАДЖОНОВ.

Суратда: солдатлар ансамбли репетиция қилмоқда.
Т. Азнабоқиев фотоси.
оддий солдат.

Ҳозиргина тактик машқлар тугади. Энди бир нафас шўх гармонни қўлга олиш мумкин.
ТАСС фотохроникаси.

РАҲМАТ ЙИГИТЛАР

Ўзбекистоннинг ҳамма шаҳар-қишлоқлари каби Фарғона тоғ ёнбағирларида ҳам қор жуда қалин ёғди. Яйловларга олиб борувчи йўллар бекилиб қолди. Натижада кўп отарлар ва одамлар қор гирдобида қолишди.

Табиатнинг бу инжиқлигидан бохабар бўлган туркистонлик жангчилар ёрдамга келдилар. Улар қудратли тягачлар ва машиналар билан йўл очиб боришди. Айниқса механик-ҳайдовчи старшина Содиқов ғайрат билан ҳаракат қилди. Сержант Бузинкин, сержант Галкин ва оддий солдат Цейс қорга қарши матонат билан курашдилар. Старшина Содиқов катта қийинчиликларга қарамай, икки кечаю-кундуз, йўл очиб борди. Чўпонларга озиқ-овқат, кўмир, қўйларга эса озуқа етказиб берди. Мард жангчи 17 отарни қутқариб қолди, беш йилқи уюри ва бир неча қорамол подасини очликдан сақлаб қолди. Бундан ташқари у ўз тягачи билан дарёга йўл очди ва молларини сув билан таъминлади.

«СОҒИНЧЛИ САЛОМ»

(ҲАЖВИЯ)

Гражданча оддий сўз — «хат келди» хабари солдатга тушлик овқатга «сафга тизил» деган ҳарбийча буйруқдан ҳам кучли таъсир қилади. Гимнастерка остидаги юрак (ошқозон юракка кирмайди) тез ва қаттиқ ишлаб кетиши бунинг исботи эмасми?

Қайси солдат хат ёзмайди ва ёки бунинг акси, хат олмайди?

Хат ёзиш шахсий ишку? Унга аралашиб нима қиласиз? дерсиз балки. Мутлақо, тўғри.

Аммо уни ёзиш адабиёт-санъат йўлкачаларининг бирини эгаллаш маҳоратини талаб қилишини хизматга чақирилган кунимдан билдим.

Ҳарбий ҳаёт алифбеси — «Ёш жангчилар курси»ни ўрганишнинг биринчи саҳифаларидаёқ кун тартибидаги «шахсий соат» вақтида хат ёзишга ўтирдим. Қаламни қанча маҳкам ушламайин, қоғозни қанча тирнамайин, барибир ярим варақни тўлдира олмадим. Ҳарбийча қисқа ва лўнда гапларга ўрганиб қолибманми, ёки иншо ёзиш вақтларида дўстлардан кўчиришга одатланганимданми, ҳарқалай уддалай олмадим.

Узоқ ўйладим. Қарасам «шахсий соат» тугаб боряпти. Охири қолган ярим варaққа адресимни катта-катта ҳарфлар билан ёздим-да, дўстларга тарқатишни илтимос қилиб тамомладим.

Хат кутиш бошланди. Кутиш. Бунинг ўзига яраша асабийлиги, интизорлик гашти бор, албатта.

Сабр қилсанг ғўрадан ҳолва битар, деганларидек, иккинчи ҳафта охирлашиб қолаётган вақтда кутиш мукофоти бўлиб бешта хат келди.

Уларни олиб узоқ тикилдим. Ким ёзганлигини адресларидан билиб, бирини очдим. Кимдан бўлиши сизга барибир бўлса керак. Ҳар бир солдатга бир тармоқдан «маҳфий хабарлар» келади. Уни қайта-қайта узоқ тикилиб ўқилади. Чап кўкрак чўнтагига йиғиб сақланади.

Ўқидим. Ростини айтсам шундай хатларни ўқиб ҳузур қиласан. Кейин иккинчисини очдим, сўнг саноқ сонлар қаторига амал қилиб, охирги бешинчисини ҳам ўқидим. Хатлар бир хил. Йўғ-эй, «семиз» ва «ориқ», ҳарфлар эгаларининг истаганича тизилиб, ёнбошлаб, тарвақайлаб ётарди. (Биринчиси тўғрисида гаплашмаймиз. Бу — ҳарбий сир). Кейинги тўрттасида тузилиш ва маъно жиҳатдан бир хиллик бор эди. Улардаги тизилиб турган умумий сўзларни битта полк десак, ҳақиқий маъно берувчилари эса бир бўлинмани ташкил этади.

Кунлар ҳафталарни, ҳафталар эса ойларни қувлашиб хизмат ўтар экан, мен шундай кўп хат олиб, хат ёздимки, бу санъатнинг юксак поғонасини эгаллаб олдим.

Сизга ҳам хат ёзиш санъатини тавсия қилишим мумкин. Бу санъат ҳисоб-китоб дунёсидаги бланка тўлғазишнинг худди ўзгинаси. Шундай бошлайсиз.

«Соғинчли салом. Етиб маълум ва равшан бўлсинки, биз (бу кўплик, бирлик олмошида — **мен) гўзал** бу ерда шаҳар ва қишлоқ номи айтилади)... **да** ўйнаб-кулиб юрувчи (кимдан)». Худди шу тарзда кейинги графаларини тўлатиб, «аҳвол сўровчи» ва «соғинчли салом» қисмига ҳамма таниш-билиш, қариндош-уруғлар рўйхатини киритасиз. Хатнинг ўн қисмидан саккизи тайёр, қолган икки қисмига эса шахсий ҳаёт, яъни ўзингиз ёзмоқчи бўлган гапларингиз бўлади. Тамом. Кун ва йилни қўясиз. Жуда осон ва машаққат талаб қилмайдиган иш.

Шундай қилсангиз, менга ўхшаб хат ёзишда устаси фаранг бўлибгина қолмай, хатни узоқ масофадан ҳам ўқий оладиган бўласиз. Бу соҳада Вольф Мессингдан ўтиб тушасиз.

Мен ҳам шундай қиламан: конвертни очиб, ичидан хатни олиб бир силкитиб ташлайман. Пул ёки совға-саломи тушмасмикан, деб. Кейин дўстимга бераман. Ёддан билган саккиз қисмини ўқийман. Дўстим текшириб туради. Кейин хатни қўлидан оламан. Қолган икки қисмини диққат билан ўзим ўқийман.

Кечқурун «шахсий соат»га ажратилган вақтнинг озгина қисмида қоғоз ва қалам оламан-да: **«Соғинчли салом. Етиб...»** (бу ёғининг сизга қизиғи йўқ деб ўйлайман) бир пастда бир неча хатни ясаб ташлайман, деб

Адҳам ЮНУСОВ,
солдат.

ЯНГИЛИКЛАР, ХУШХАБАРЛАР

ЛЕНИНЧА ЎҚИШЛАР

Эл қатори пойтахтдаги темирйўлчилар маданият саройи ходимлари ҳам пролетариат доҳийси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига катта тайёргарлик кўришяпти. Саройда Ильичнинг революцион фаолиятини акс эттирувчи материаллар асосида махсус стенд ташкил этилган. Шунингдек, бу ерда Карл Маркс ва Фридрих Энгельснинг асарлари ҳам жавондан ўрин олган.

Сарой ҳузурида очилган илмий коммунизм кабинети шу кунларда айниқса гавжум. Агитатор ва пропагандистлар доҳий ҳаёти ва фаолияти тўғрисида лекция, суҳбатлар уюштиришяпти, Ленин ўқишлари мунтазам ўтказилмоқда. Машғулотларда кекса революционерлар ўз хотираларидан сўзлаб беришмоқда.

ДЎСТЛАР ТУҲФАСИ

Тошкентни қайта тиклашда кўмаклашаётган Новокузнецк бинокорлари яқинда ҳар бири 9 қаватли иккита бинони фойдаланишга топширишди. Ҳиммати баланд биродарларимиз Марказ-4 кварталида яна бир бинони ниҳоясига етказиш арафасида туришибди. Бу ерда С. Ярасов бошчилик қилаётган комплекс бригада аъзолари бошқаларга ўрнак бўлиб, фидокорона меҳнат қилишмоқда. Улар шу кунларда лифт ва вентиляция ишларини тезкорлик билан олиб боришмоқда.

Бир неча ўн оила бугун-эрта яна бир шинам уйга кўчиб ўтишади.

САТРЛАР ТАРИХ ГУВОҲИ

Ангрен шаҳар партия комитети В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишлаб шаҳар тарихи, маданияти, ажойиб кишилар ҳаёти ҳақида тўплам яратишга қарор қилди. «Ўзбекистон Компартиясининг социалистик Ангрен шаҳрининг ташкил этилиши ҳамда ривожланишидаги кураши» деб номланувчи бу китоб кончилар шаҳрининг тарихи, ишчиларнинг ҳаёти ҳақида муфассал ҳикоя қилади.

ТАСС-68 ФОТОВИСТАВКАСИДА

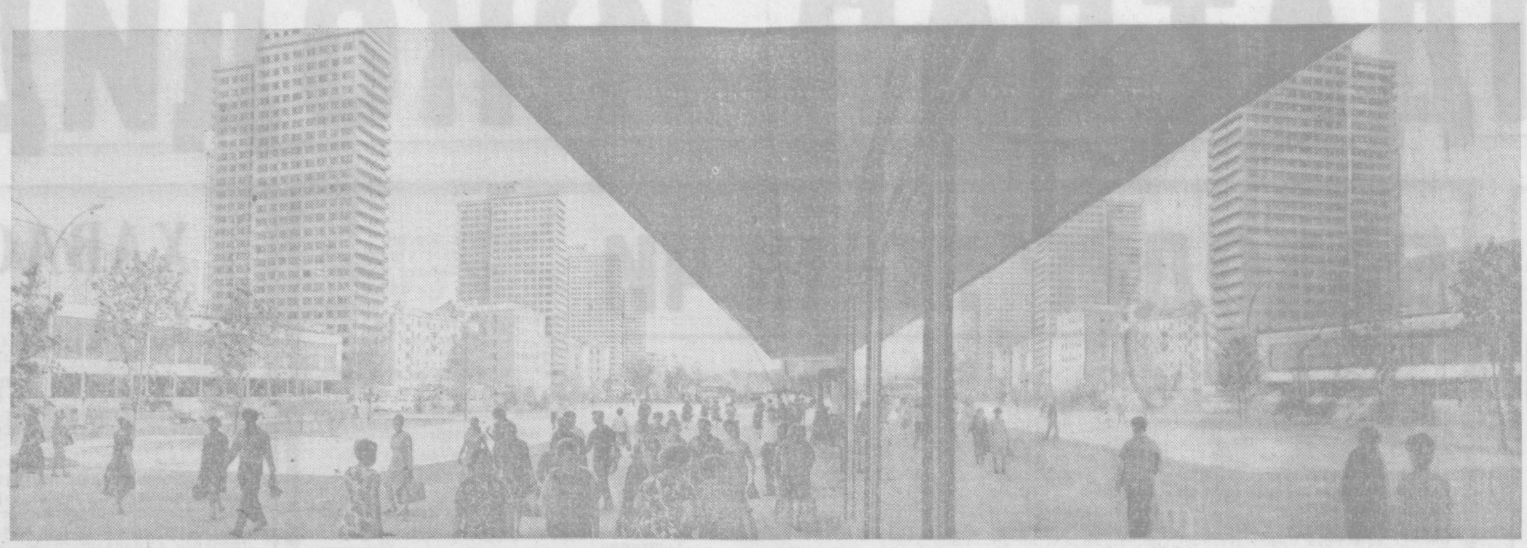

Н. Грановский (Москва) «Калинин проспекти».
ТАСС фотохроникаси.

ДОВЮРАК САЙЁҲ

(А. П. ФЕДЧЕНКОНИНГ ТУҒИЛГАНИГА 125 ЙИЛ ТЎЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН).

Табиат — инсон — жамият! Бу сўзлар маъноси ва моҳияти билан кўпгина фикрларни ўзида мужассамлаштирган. Инсон ўз ҳаётида табиат қийинчиликларига дуч келади, табиий ресурслардан жамият тараққиёти учун фойдаланади. Бу ресурслар кишиларга ўз-ўзидан маълум бўлган эмас. Қадимги вақтларда кишилар табиат сирларини билиш учун узоқ ўлкаларга саёҳат уюштирганлар.

XIX асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб Ўрта Осиё табиатининг асосий хусусиятлари текширила бошланди. Бу борада Россия география жамиятининг ҳақиқий аъзолари ва табиатшунос етук олимлар Ўрта Осиёда катта илмий-текшириш ишларини олиб бордилар. Жумладан, П. П. Семенов-Тяншанский, Н. А. Северцов, А. П. Федченко, И. В. Мушкетовларни кўрсатиш мумкин. Буларнинг Ўрта Осиёда олиб борган илмий-экспедицион текшириш ишларига бир аср бўлди.

Алексей Павлович Федченко 1844 йил 19 февралда Иркутск шаҳрида туғилди. Гимназияда ўқиб юрган вақтидаёқ табиат ҳақидаги фанларга иштиёқи ошди ва узоқ ўлкаларга саёҳат қилиш орзусида бўлди. Сайёҳ 1863 йилда Москва университети ҳузурида табиётшунос - антропология - этнография Жамиятини ташкил қилишда актив қатнашди. У, Москва Давлат университетида ўқиб юрган вақтида профессор А. П. Богданов таъсирида бир қанча илмий мақолалар ёзди. Федченко 1864 йили университетни фан кандидати даражасини олиш билан тугатди.

1867 йили Федченко ёш табиётшунослар билан Финляндия ва Швецияда антропологик текшириш ишларини олиб борди. Шундан сўнг ёш олим ўзининг умр йўлдоши билан Ўрта Осиёга (Туркистонга) саёҳат қилиш куйига тушди ва П. П. Семенов-Тяншанский, Н. А. Северцов ва бошқа олимларнинг Ўрта Осиёга оид илмий асарлари ва ҳисоботлари билан танишди. 1868 йил октябрь ойининг охирида Алексей Павлович ўз рафиқаси Ольга Александровна билан Ўрта Осиёга йўл олиб, Самарқандга келди.

Алексей Павлович илмий-экспедицион ишини Самарқанд атрофидаги тоғли ўлкалар ва Зарафшон водийсининг географиясини ўрганишдан бошлади. Кўп вақт ўтмай Федченко Ольга Александровна билан бирга 8000 ҳайвон коллекцияси, 2500 ўсимлик гербарияларини тўплади. Сайёҳ 1869 йилнинг апрелида Зарафшон водийсида текшириш ишларини олиб борар экан, водийга сув омбори қуриш зарурлигини уқтириб ўтади. (Водийга сув омбори қуриш фақат Совет ҳокимияти йилларидагина амалга ошди, водийдаги Каттақўрғон сув омбори, яъни Ўзбекистон денгизи катта территорияни сув билан таъмин этмоқда). Алексей Павлович водий бўйлаб Самарқанддан Каттақўрғон ва Оқ тоғгача бўлган территориянинг рельеф хусусиятлари, иқлими, дарёлари, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини батафсил ўрганиб чиқди.

Алексей Павлович биринчи марта «ришта» касали тери орқали эмас, балки турли хил овқат ва сув орқали киши организмига ўтишини ҳамда ипак қуртининг касалланиш сабабларини қунт билан ўрганди ва уларга қарши кураш чораларини аниқ кўрсатиб берди.

А. П. Федченко ва О. А. Федченко 1870—1871 йилнинг қиш ва баҳор ойларида Тошкентда бўлдилар. Сайёҳ Тошкентда табиётшунос, антропология ва этнография Жамиятининг Туркистон бўлимини тузди. Россия география жамияти Туркистон бўлимининг ишларида иштирок этиб, турли темаларда лекциялар ўқиди. Федченконинг иштирокида Тошкентда Ботаника боғи ва табиат музейи ташкил топди.

Сайёҳ Ўрта Осиё табиатини яна бир маротаба текшириш орзусида Москвага қайтди. Лекин, Ольга Александровна билан Альп тоғига қилган экспедицияси унинг бу орзусини пучга чиқарди. Алексей Павлович 1873 йилнинг 13 сентябрида рафиқаси ва икки ҳамроҳи билан Альп тизмасидаги Монблан музлигига чиқади, қайтишда кучли қор бўронга дуч келиб, ҳолдан кетади. Унинг юраги уришдан тўхтайди.

Алексей Павловичнинг ўлими унинг асарларини тўлиқ босмадан чиқаришга ҳалал берди. Кўзга кўринган, таниқли ва машҳур географнинг илмий асарларини нашрга тайёрлашда унинг умр йўлдоши Ольга Александровна Федченконинг хизмати каттадир. Сайёҳнинг 70 дан ортиқ тадқиқоти бўлиб, уларнинг кўпчилиги нодир асарлар қаторига киритилган.

И. ИНОҒОМОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти табиий география кафедрасининг доценти.

ЧЕТ ЭЛЛИК СТУДЕНТЛАРГА ДИПЛОМЛАР

Афғонистонлик йигит Саид Фарух Хошимий серқуёш республикамизга ўқишга келган дастлабки йили чорвачилик билимидан ҳали унча хабардор эмас эди. У Тошкент қишлоқ хўжалик институтида таҳсил кўрар экан, бу соҳада меҳрибон ўқитувчи олимларнинг бой билим ва тажрибасидан кенг баҳраманд бўлди.

Қадрдон олий ўқув юртини тугатиш йили ҳам келди. Афғонистонлик илм шайдоси чорвачилик билимини пухта ўзлаштириш билан бирга қишлоқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган мавзуда илмий иш олиб борди. Бу — ёш мутахассиснинг диплом иши учун бой материал берди. Дипломатнинг яйлов шароитини яхшилашга қаратилган иши юқори баҳоланди. У институтни муваффақиятли тугаллаб, қадрдон она юртига йўлланма олди.

Яқинда афғонистонлик Саид Фарух Хошимий билан бирга Яман, Нигерия ва Бирмадан келган 30 нафар студент ҳам институт дипломини олдилар.

Спорт

БИРИНЧИ ЎЙИН — ДУРАНГ

СССР терма командаси футболчилари Жанубий Америка бўйлаб сафарни Колумбиядан бошладилар. Улар бу мамлакат пойтахтида машҳур «Миллионариос» командаси билан бўлган ўйинни 2:2 ҳисобида якунладилар. Совет командасида иккала тўпни М. Гершкович киритди.

Командамиз қуйидаги составда ўйнади: Пшеничников, Пономарев, Шестернев, Капличний, Дзодзуашвили, Чумаков (Сахаров), Мунтян, Гершкович, Метревели (Лисенко), Бишовец (Янец), Хмельницкий.

ФРАНЦИЯДАГИ ҒАЛАБА

Францияда меҳмон бўлиб турган совет полвонлари Парижда ўтказилган сўнгги матчда бу мамлакат дзюдочиларини 8:1 ҳисобида мағлубиятга учратдилар. Бу совет полвонларининг кетма-кет учинчи ғалабасидир.

ШТАНГАЧИ СТУДЕНТЛАР

Оғир атлетика бўйича «Буревестник» кўнгилли спорт жамияти республика Советининг шахсий команда мусобақалари Самарқанд шаҳрида ўтказилди.

Команда ҳисобида биринчи ўринни Ўзбекистон физкультура институти спорт клуби вакиллари қўлга киритдилар. Иккинчи ўринни Тошкент медицина институти штангачилари, учинчи ўринни эса Қўқон Давлат педагогика институти студентлари эгалладилар.

Шахсий ҳисобда ўз вазн тоифалари бўйича Евгений Тян (ТошМИ), Эркин Каримов (Ўзбекистон физкультура институти), Григорий Ким (Ўзбекистон физкультура институти), Азиз Ражабов (ТошМИ), Виктор Григин (ТошМИ), Д. Муждабоев (Ўзбекистон физкультура институти), А. Хмелевский (Қўқон педагогика институти) чемпион бўлдилар.

А. КИМ

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ДАНИЯДА В. И. ЛЕНИН АСАРЛАРИ

КОПЕНГАГЕН, 17 февраль. (ТАСС). Жаҳон пролетариатининг йўлбошчиси В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллик юбилейи муносабати билан «Тиден» нашриёти В. И. Ленин танланган асарларининг уч томини данияликлар тилида босиб чиқарди.

Шу нашриёт юбилей муносабати билан В. И. Лениннинг «Давлат ва революция» ҳамда «Нима қилмоқ керак?» деган гениал асарларини ҳам қайтадан нашр этди.

ЧЕГАРАДАГИ МОЖАРО

ПНОМПЕНЬ, 17 февраль. (ТАСС). Кхмер Пресс агентлиги хабар беради: Камбоджа чегарачилари 5 февралда Кохконг вилоятининг аҳоли яшайдиган Кирисакор пункти яқинида Таиланднинг қарийб 20 кишидан иборат қуролли отрядига ўқ узишга мажбур бўлди. Икки ўртадаги отишма натижасида Камбоджа ҳарбий хизматчиларидан бир киши ўлди, икки киши ярадор бўлди.

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ. Қақшатғич уруш жонига теккан бу Америка солдати шу дақиқаларда нималар ҳақида ўйлаяпти? Халқ озодлик қуролли кучларининг тинимсиз равишда олиб бораётган зарбалариними, ё бўлмаса лаънати урушнинг қачон тугашинимикан?

ЮПИ—ТАСС фотоси.

ИҒВОГАРЛИК НИЯТИ

ПАРИЖ, 17 февраль. (ТАСС). Франция матбуоти Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг иғвогарлик мақсадида Ғарбий Берлинда федерал президент сайловини ўтказиш нияти борлиги муносабати билан Совет ҳукуматининг ГФР ҳукуматига юборган баёнотини кенг шарҳламоқда.

«Юманите» газетаси Совет ҳукумати баёнотининг батафсил мазмунини бугунги сонида: «Совет Иттифоқи Бонни огоҳлантирмоқда: Ғарбий Берлинда ГФР президентини сайлаб — Европадаги аҳволни кескинлаштириб, хавф-хатар туғдиради» деган сарлавҳа остида босиб чиқарди. Газета баёнотнинг «жаҳондаги давлатларнинг бирортаси ҳам ўзга территорияда ўз президентларини сайламайди» деган қисмини таъкидлаб кўрсатади.

«Фигаро» газетаси СССР ҳукуматининг ТАСС томонидан тарқатилган баёнотидаги айрим ўринларни босиб чиқарди. Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг ана шундай нияти муносабати билан Франциянинг бошқа газеталари ҳам кўп материалларни босиб чиқармоқдалар. Бу газеталар Ғарбий Берлинда ГФР президентининг сайланиши Европада кескинликни кучайтириб юборади, деб якдиллик билан таъкидламоқдалар.

Юньон Франсэз Де' энформасьон агентлиги бугун СССР ҳукуматининг Германия Федератив Республикаси ҳукуматига юборган баёнотининг мазмунини эълон қилди.

Совет ҳукумати, деб уқтириб ўтади агентлик, ўз баёнотида Ғарбий Берлин ГФР га, шунингдек Ғарбий Германия милитаристлари ва янги нацистларига қарашли бўлган эмас ва ҳеч қачон уларники бўлмайди, деб таъкидлайди. Совет Иттифоқи ҳукумати иттифоқчилар қабул қилган қарорларнинг Ғарбий Берлинга тааллуқли моддаларини оғишмай ва қатъият билан бажариш масаласини қараб чиқишга мажбур бўлади», деб огоҳлантиради.

ЮФИ агентлиги қисқача шарҳларида қуйидагиларни уқтириб ўтади: Бонннинг Ғарбий Берлинда ГФР янги президентини сайлаш ниятида эканлиги Ғарбий Германия раҳбарларининг экспансиячилик ва реваншчилик муддаоларини яққол кўрсатиб турибди. Бонннинг бу нияти Европа халқларининг осойишталигини ва бутун дунёда тинчликни жиддий хавф остида қолдиради. Бонннинг, очиқдан-очиқ иғвогарлигига дуч келган Совет ҳукуматининг баёноти жуда қатъий характерга эга эканлигининг сабаби ҳам шу, деб таъкидлайди агентлик.

АҚШДА НЕГРЛАРНИНГ ҒАЛАЁНЛАРИ

ВАШИНГТОН, 17 февраль. (ТАСС). АҚШнинг пойтахтида сурункасига тўққиз соат намойиш бўлди. Бу намойишда Вашингтонда яшовчи негрларнинг катта бир гуруҳи қатнашди. Улар шаҳарнинг негрлар истиқомат қиладиган даҳаларидан бирида турмуш шароитини яхшилаш учун жавобгар бўлган ташкилотнинг фаолиятсизлигига қарши норозилик билдирдилар.

Полициянинг кўп ходимлари намойиш бўлган жойга келиб, унинг қатнашчиларига ҳужум қилдилар. 10 киши қамоққа олинди.

Силвестер шаҳрида (Жоржия штати) негрларнинг оммавий намойишлари бўлиб ўтди. Намойишчилар негр аҳолисига тенг гражданлик ҳуқуқлари берилсин, деб талаб қилдилар. 40 дан ортиқ киши, шу жумладан бир неча бола қамоққа олинди.

Силвестердаги негр аҳолисининг яна ғалаён кўтаришидан хавфсираётган маъмурларнинг буйруғига мувофиқ, қамоққа олинган негрлар шаҳардан номаълум томонга жўнатилди.

ВИЗИТ ШАРМАНДАЛАРЧА ТАМОМ БЎЛДИ

ИСТАМБУЛ, 17 февраль. ТАСС мухбири **Николай Кудряшев** хабар беради:

АҚШ 6-флотининг кемалари бугун эрталаб Истамбул портидан жўнаб кетди. Бу кемалар Босфорда 7 кун турди. Шу кунларда Туркияда америкалик «меҳмонлар» нинг Туркия сувларида бўлишига қарши норозилик намойишлари тўхтовсиз давом этди. Намойишлар: «6-флот, бу ердан жўнаб қол!», «Туркия мустақил бўлиши керак!» деган шиорлар остида ўтди.

Америка кемалари Истамбул соҳилларида турган охирги кунни бу ерда қонли якшанба деб атадилар. Шу куни шаҳарда жуда катта намойиш бўлди. Ўқувчилар, ишчилар, зиёлиларнинг вакилларидан 10 мингдан ортиқ киши 6-флот кемаларининг жўнаб кетишини талаб этиб Истамбул кўчаларига чиқди.

Ўта кетган ўнг ташкилотларнинг қуролланган неча минглаб аъзолари Таксим майдонида намойишчиларни кутар эди. Намойишчилар майдонга кириб келганида ана шу безорилар полиция ҳалқасини ёриб ўтдилар ва полициянинг очиқдан-очиқ ҳомийлигида намойишчиларни калтаклай бошладилар. Бунинг натижасида 2 киши ўлдирилди ва 100 дан ортиқ киши ярадор қилинди.

Анқара, Измир, Адан, Трабзонда ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида ҳам Америкага қарши намойишлар бўлиб ўтди.

Жанубий Ямон Халқ Республикаси. Мамлакатни мустамлака ҳукмронлигидан озод қилинган дастлабки кунлардаёқ республика душманлари бўлмиш собиқ султонлар ва уларнинг малайлари Ғарбдаги ҳомийларининг мадади орқасида республика ичида мустамлака-феодал тартибни кенгайтиришга уринмоқдалар. Улар ёш республикага қарши узлуксиз равишда агрессив ҳаракатлар олиб боришяпти. Суратда: Жанубий Яман Халқ Республикаси армияси қўшинлари Байхан районида душманга қарши бўлган курашда қўлга киритган қурол-аслаҳаларни кўриб турибсиз. Уларнинг ҳаммаси Америкада тайёрланган.

Д. Згерский фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 18.00 — **Телеянгиликлар,** 18.10 — **Ленинград радио ва телевидениеси болалар хорининг концерти.**

Ўзбек тилида: 18.45 — **Миллионлар ленинча университети,** 19.00 — **Концерт,** 19.40 — **Телеянгиликлар.** 1950 — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 18.00 — **Музикали минутлар** (болалар учун), 18.30 — **Гвинеядаги учрашувлар** (ҳужжатли фильм), 19.25 — **Музикали эшиттириш.**

Ўзбек тилида: 20.00 — **Ленинча меҳнат вахтасида,** 20.20 — **Концерт,** 21.00 — **Кўзларда мовий осмон акси...** (ҳужжатли фильм), 21.20 — **Махсус топшириқ** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА 19/II да **Тўй куни,** 20/II да **Травиата.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/II да **Фарғона тонг отгунча,** 20/II да **Кимга тўй, кимга аза.**

КИНО

Катта маневрлар — «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Разведкачилар — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ
КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
20 ФЕВРАЛДА
М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ УЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

Қатнашадилар:
Узбекистон ССР, Туркманистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР халқ артисти,
Комилжон ОТАНИЁЗОВ
Узбекистон ССР халқ артисти
Қундуз МИРКАРИМОВА
Узбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар:
Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Жуманиёз БЕКЖОНОВ

Солистлар:
Ойхон ЁҚУБОВА, Роҳатой МАННОНОВА, Сора ШУКУРОВА, Тўхта РИСМЕТОВА, Дилбар АБДУЛЛАЕВА.

Узбек халқ чолғу ансамбли жўр бўлади.

Программани Ғулом ТОЖИАЛОЕВ олиб боради.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 да, район кассаларида соат 12 дан сотилади.

«Промсвязьмонтаж»
трестининг
ТОШКЕНТ ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА
бош бухгалтер ўринбосари, кассир-инкассатор, бухгалтер, автотрактор техникаси билан таниш бўлган бош механик, ҳамма разряддаги алоқа монтёрлари ва автослесарлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Чилонзор массиви, 8-квартал, турар жой шаҳарчаси (Ленинград қурувчиларининг аввалги шаҳарчаси), 3-корпус.

Телефон 7-7-14-80.

ТОШКЕНТ ХИМИЯ-ФАРМАЦЕВТИКА ЗАВОДИГА
жиҳозлаш бўйича техник ва инженер, катта бухгалтер, товаршунос, машинистка, дори-дармонларни ажратувчилар, қоровуллар, юкчилар, сувоқчилар, дурадгорлар, тунукачилар, слесарлар: тузатувчилар, сантехниклар, газ-электр пайвандчи, уборщицалар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, К. Цеткин кўчаси, 41-уй (1, 2, 5 трамвайлар, 1 троллейбуснинг «Жуковский» бекати).

Октябрь район халқ маорифи бўлими, район касаба союз комитети, Улуғбек номидаги 16-мактаб коллективи шу мактабнинг математика ўқитувчиси

Карима ДАМИНОВАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳуманинг оиласига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В35212, Редактор ўринбосарлари — В35885, В36232, Масъул секретарь — В34808, Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936, Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786, Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари — В35811, Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В38761, Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048, Эълонлар бўлими — В38142, Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

Р. 02669. ИНДЕКС — 6469. Б—2189.